

Legpontosabb és legmegbízhatóbb egyedül

ERDÉLYI BÉLA 8003
Párisi kalauza
 térképpel, kis francia szótárral,
 tartalmasabb, mint Fredrick amerikai kalauza.
 Kötte 3 korona, füve 2 korona, 450 oldalnyi tartalommal. Kapható minden jobb könyveskereskedésben.
 A fenti összeg beküldése után bérmentve küldi:
SZULHOF KÁROLY könyvkiadó Szegeden.

Szigeti Hattyu-crème 1 kor. 20 fill.
 Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.
 Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legkifinomultabb bőrápoló szerel. Szepítő, májfolt és az arcbőr minden nemű tisztáltsági feltételén és biztos elmulasztására. Egyedül készítője Dr. Eusab Mártonné gyógyszerésznő. M.-Szigeten. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszer. Király-utca 12. 8631

CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL
 gyöngök, vöröszőlők és lábbadók számára.
 Kétféle íz.
 Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanácsok által: dr. Braun, Drasche, Kraft-Ebing, Monti, Mosetig, Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nál több elismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg forint 1.20, 1 literes üveg forint 2.20. Kapható minden gyógyszerárban. 8542
 Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

MARGIT-CRÈME
 mely vegyítési és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arczkeményítő nap alatt elválik szőlők, májfoltok, pattanások, bőrtünetek (Miteser) és minden más bőrtünet. Kétféle íz: rózsakát, rózset, himlőhelyeket és az arcbőr fehérré, simává és üdvé változtatja. Sem higonyt, sem ólomot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fopép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor. Posán újatvételre vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: 8703
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Árad.
 Kapható minden gyógyszerárban.
 Főraktár Budapest: Török József és Dr. Eger Leó szőlőkészítő-gyógyász.

ESZMÉNYI KEBEL
 ártható el a **Pilules orientales** által. Ratió gyógyszerárban Párisban, Passage Vendôme 5. az o. vedüllő szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségek ártana, az aszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomának szilárdságát biztosítja. Egy üvege ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 8442

REPRODUKÁLO-MŰINTÉZÉL
WOLFF
MANFRÉD
 PHOTO-ZINKOGRAFIA
 VILÁGOS MŰTÉTEL
 BUDAPEST, VI., Király-utca 30.

„A világ legjobb sámfája“ 8707
FÖLDVÁRY IMRE
 férfívát és fehéremű raktárban. párja
 Budapest, IV., Koronahercz-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9.
 Férfi ingek, Jäger-ártek, valóságos és sport-cikkkek dús választékban kaphatók.
 Kesttyük és nyakkendőik.

Chocolat SUCHARD
 LE „MATTERHORN“ (GERVIN) DÉPÔS RIF-FELALP, Suisse 8538

LUSER L.-féle turista tapasz.
 Biztosan és gyorsan ható szer, tyuzkem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedését, továbbá mindennemű bőrelvezárusodás, allen. A hatásért jótállás vállal. raktár: **SCHWENK L.** gyógyszerész **MEIDLING - BÉCS.**
 Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjeggyel és alálírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1.20 kor. Vidékre 1.80 kor., előzetes beküldés mellett bérment.
 Magyarország főraktár: 8703
 Török József gyógyszer., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

Dr. Lengyel nyirfabalzsam
 kir. szab. Svédhonra.
 Már magában véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzset megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a legkifinomultabb szepítő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerint használati utasítással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
 A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzerválására ajánlatos ezzel egyidejűleg a **Dr. Lengyel-féle Opo-crém**et használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill.
 A **Dr. Lengyel-féle Benzoe-szappan** a legalkalmasabb higiénikus szappan, mely a bőrtényhővé és fehérré teszi és hivatal van a balzsam jó hatásait fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 fillér. Főraktár Magyarország részére **Török József gyógyszer.** Budapest VI. ker., Király-utca 12. és Andrássy-út 29. szám. 8670

Legjobb és leghírnevesebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE** 6959
 Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
 PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

CSÁSZÁRFÜRDŐ. BUDAPESTEN. 8696
 Fürdő — a nagyszerű uszodák is — kizárólag kényes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérsékete 27° C. és 65° C. közt változik.
 Gőzfürdője a maga nemében páratlan. Iszapfürdői, teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Vértisztító kúra.
 Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy **Dr. Palócz** v. kórházi orvos, k. egészségügyi tanár intézetében Budapest, VII., Kerepesi-ut 10. a természetes gyógymóddal még idült (krónikus) betegségekben szenvedők is **híres gyógyulást** érnek el. Külön férfi- és női osztályok. Gyógykezelés egész napot át. Levélre kimondható. **Népszerű orvosi tanácsadó.** II. kiadás. Írta: **Dr. Palócz.** Ára 3 korona.

BÁNHEGYI C. J. BUDAPEST, IV. kerület, Rostély-utca 13. szám. Nagy választék mindennemű **horgony halászati szerekből.**
 Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, uszatók, vízhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerékek halászbötkökhöz, forgók és halászbötkök.
 Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8483
 Eladás nagyban és kicsinyben.

Angol sportjátékok, valamint saját készítményű torna-eszközök, függőágyak, mindennemű háló, zsákok, ponyvák, zsinokok és gazdasági közteláruk legújabb árjegyzékét kívánatra bérmentve küldi:

SEFFER ANTAL 8713
 Budapest, IV., Károly-u. 1., boltsz. 12.

Vérgyógyászat.
Uj gyógymód!
 Napról-napra legjobb elismerések és elterjedések örvend!
 Még a legsúlyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók 8411
dr. KOVÁCS J.
 egyet. orvost. hámpata rendelő intézetében. Budapest, V., Váci-körút 18, az általa feltalált új gyógymód által.
 A **hámpatia**, vérgyógyászat fölülmulthatatlan gyógyhatásának bizonyított eszköze, szív- és gyomor-bántalmaknál, sápkórúgnak, kővesvénnyel és hólyag-bántalmaknál, súlyos ideg-bajok (migrén, álmatlanság, szédülés, hysteria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.
 Egyetlen és legbiztosabb védelem: **széhhidás, kezdődő vaknás és elmezavar ellen.** Díjazott levelekre válaszol, meghívásra betegét látogat (vidéken is). Rendelés: 9-1 és 3-7 óra között naponta.
 Kívánatra különrendelés.

VASÁRNAPI UJSÁG
 24. SZÁM. 1900. BUDAPEST, JUNIUS 17. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** (a Világkrónikával) egész évre 16 korona, félévre 8 * **A POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, félévre 5 * Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viládjai is eszolandó.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS MAGYAR RÉSZÉ.

TAGADHATATLAN, hogy egészen a legújabb időkig nagyon kevésbé, vagy vissza szinben ismert a művelt Nyugat nemzetünket, törekveinket; s jóformán csak a magyar vitézségről, lovagiasságról, vendégszeretetről s némi különlegességeinkről tudott valamit; de hogy az egész emberi műveltséget védő százados harcainkra következett újabb idő alatt hova fejlődöttünk, mily helyet vívtunk ki Európá népei sorában, — arról bizony alig vettek tudomást. Meglehetősen ismeretlenek, vagy félreismertek maradtunk a nagy népek szemében, melyeknél nehezen kiriható tudattá vált, hogy a magyar sok szép tulajdonnal bírós igen érdekes nép ugyan, de már egészen a Kelethez tartozik s mint a nagy nyugati kultur népcsalád tagja alig jöhet szóba. És bizony nagyon sok munkánkba s nem rövid időbe kerül még, míg a vezető népek eme véleménye alaposan megváltozik.

Ezért bir nagy fontossággal mostani részvételünk is a párisi kiállításban, a népek eme nagy versenyében, hol alkalmunk van a világnak megmutatni azt a helyet, mely bennünket méltán megillet. S annál nagyobb meglepéssel vehetjük, ha kiállításunk elismerését, a megillető méltányolást láthatjuk.

És örömmel mondhatjuk, hogy ez nem is maradt el, sőt napról-napra jobban nyilatkozik. Így többek közt a legkiválóbb francia nagy politikai napilapok egyike, a „Gaulois”, képes melléklapját, mely „Le Gaulois du Dimanche” ezim alatt jelenik meg, közelebb egészen a magyar kiállítási csarnok s az abban közszemlére kiállított tárgyak ismertetésére szentelte, első cikkében mintegy bevezetésül, személyenként föl-sorolván és jellemezvén a kiállítás létesítésében részt vett férfiakat, kik közül a főbb szereplőknek arcképeit is közli.

A „Gaulois”-nak e tisztán velünk foglalkozó számá-

ból érdemesnek véljük az első cikket itt bemutatni.

Ezen közlemény, a melynek „Két kiállítás; 1896—1900” a czime, így szól:

«Nincs külföldi ember, a ki 1896-ban Budapestén járva, csodálkozás nélkül tért volna haza a kiállításról, melyet ez évben Magyarország megalapítása ezredik évfordulójának megünneplésére rendeztek.

A nagyszerű Városligetben, mely a mi Bois de Boulogne-unkhoz hasonlítható, igazi monumentális építmények voltak emelve, az ország legérdekesebb műemlékeinek utánzatai; mindannyit szép zöld fakoronák környezték s egy néhány a tő langyos vízében áztatta magas falainak lábait.

A mi művészeti szépet Magyarország a múltól örökölt, az mind együtt volt ezekben a palotákban.

Az a francia küldöttség, mely ekkor az itt tartott művészettörténeti kongresszuson meg-

LUKÁCS BÉLA.

jelent, lépéseket tett dr. Wlassics vallás- és közoktatásügyi miniszternél s báró Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszternél s kiállítási elnök-nél, hogy az ezredévi kiállítás bezárta után eszközöljék ki az egyházaknak, kolostoroknak és magánosoknak a párisi kiállításon leendő részvételét.

A terv kedvező fogadtatásra talált s mikor már tudva volt, hogy 1900-ban külön csarnok lesz emelhető a történelmi gyűjtemények számára: bizottság küldetett ki az ország legfőbb méltóságviselőiből és legilletesebb férfiből összeállítva. Elnökök lettek: Vaszary bibornok hercegprímás, ki nagy tekintéllyel rábirta a püspököket és káptalanokat, hogy engedjék át a kiállításra kincseiket; továbbá Széchenyi Béla, Bánffy György és Zichy Jenő grófok, kik összekötéseiknél és minden magyart a dicsőséges múltra emlékeztető nevéknél fogva képesek voltak a főúri családok gyűjteményeit megnyerni. Gróf Bánffyban meg volt a kellő lelkesedés, hogy megnyerje e tervnek Erdély olyan családait is, a melyek az ezredévi kiállításról hiányzottak.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter, kinek nyílt s élénk szelleme és széles látása képes ily rengeteg munka megbíráására, maga vette kezébe a kiállítás igazgatását.

A magyar kormány szerencsés választást tett, mikor kiállítási főbiztosul Lukács Béla országos képviselőt nevezte ki, ki egész életét kereskedelmi kérdések tanulmányozására szentelte. A nagy energiával megáldott Lukácsnak megvan az a ritka tehetsége, hogy ismeri az embereket és jól meg tudja választani munkatársait; itélő tehetsége biztos és soha semmit el nem határoz, míg magával le nem számolt. Kereskedelemügyi miniszter volt. Kormányzását egész sor hasznos újításal tette emlékeztetéssé.

Ezt a higgadt, megfontoló jellemű férfit mondhatni kiegészíti legelső munkatársa, Miklós Ödön helyettes kormánybiztos, a ki csupa vidámság és

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
 Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (száj) (házában).
 Arany érmekkel kitüntetve. Mintakártya, ugyszintén használati utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.
 Fővezetési és hercegi uradalmak, ex. és kir. katonai intézetek, vas-utak, ipari-bánya, és gyári társulatok, építési vállalatok, építómesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítói. El homlokzat-festékek, melyek mérszben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilonként 16 krtól felfelé szállítatnak, és a mi a festék szilárdságát illeti, azonos az olajfestékekkel. 8646
 Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

lelkesezés, ki külföldön szerzett tanulmányával igen széles látókörre tett szert; előkelőségével és szeretetreméltóságával kedvelté tudja tenni magát, a hol csak megjelenik.

A kormánybiztos titkára Földváry József, a ki tapintatosságával jó szolgálásokat tudott tenni minden irányban.

A végrehajtó bizottság különböző szerepekben a következő kétségtelen illetékességű férfiakat egyesítette magában: Szalay Imre, Radisics Jenő, Czobor Béla és Szendrei János, kiknek az volt a feladatuk, hogy bejárják az országot s összeválogassák a tárgyakat azon gyűjteményekből, a melyekhez hozzáférhettek.

Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, a ki már az ezredévi kiállításán is igazgatta a történelmi csoportot, Párisban ismételte ezt a szerepét; feladatának intézésében tevékeny szakértelemet tanúsított s a magyar esztergomi becses kalamajkát szerkesztett francziául.

Radisics jó ismerős Párisban, hol csak barátai vannak; szereti Franciaországot s ezt azzal is bizonyította, hogy itt már négy kiállításon vett részt; mostani kiállítása, melyet tökéletes ízléssel rendezett, nagy becsületére válik. Az ő kitaró buzgólkodásának sikerült Budapesten az iparművészeti múzeumot szervezni, mely szerencsésebb, mint a párisi, mert pompás palotában van elhelyezve.

Czobor Béla akadémiai tag s egyetemi tanár kitűnően ismeri az egyházi művészetet; Szendrei honvédelmi miniszteri titkár olyan író, a ki különösen a fegyverek történetével foglalkozik.

Lipsey József azt a kényes és nehéz megbízást kapta, hogy átvegye és elszállítsa azt a 4000-nél több tárgyat, melyeket az említett urak összeválogattak, s az ő felügyelete alatt történt a nemzeti kincsek biztosítása.

Megemlítjük még e kiállítás rendezői közül a következőket.

Herman Ottó kiváló tudós összegyűjtötte a régi magyarok érdekes és jellemző háziesszékeinek és mezei szerszámainak utolsó maradványait, melyek egy egész termet megtöltöttek.

Szádeczky Lajos, Pildner Ferenc nagy tevékenységgel és buzgósággal azon fáradoztak, hogy az erdélyi protestáns egyházak szent edényeit és más egyházak szertartási ékességeit gyűjtsek össze.

Ezek a kiváló magyarok, kiket itt elsoroltunk, mind eljöttek Párisba, hogy tevékeny részt vegyenek a nemzeti munkában s berendezték ezt a kiállítást, melyet annyira csodálunk s melyben valóságos meglepetéssel láttuk gróf Széchenyi Bélát és kedves leányát, Hannát, oly hazafias buzgalommal dolgozni, mi minden rendben nem volt, nem röstelvény semmi dologhoz hozzányúlni a csarnoknak három hétig tartó berendezése alatt.

A MAGYAR TÖRTÉNETI PALOTA A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSON.

A nemzetek műveltsége messze századok mélyébe visszanyúló régi alapokon gyökeredzik. S most, a mikor egy új század küszöbén, a párisi világkiállításon a világ összes nemzetei megjelentek, hogy bemutassák az emberi munka, szellem és művészet legremekesebb alkotásait, mi is elmentünk oda, hogy modern alkotásaink mellett mi is feltárjuk küzdelmese, de szép múltunk emlékeit, melyek egy hosszú ezredévi munkájának tanulságával avatnak fel bennünket a művelt nemzetek sorába.

MIKLÓS ÖDÖN.

Az eszme és feladat ugyanaz volt, mint az ezredévi kiállításán; történelmi korrendben való feltüntetése tíz század fejlődésének, még pedig a művelődés három fő irányában: az egyházi, hadi és polgári élet nyilvánulásának szempontjából. De a feladat most jóval nehezebb volt. A rendelkezésre bocsájtott terület alig egy negyede annak, a miennyi ezredévi kiállításunk alkalmával állott rendelkezésünkre. E szűk területen pedig ugyanazt az eszmét, ugyanazt a képet kellett kifejteni, mint amott. A feladat, a kiállítandó emlékek gondos megválogatása által volt csak megoldható, a mi viszont, az egész történelmi kiállítás színvonalának emelését eredményezte.

Ismeretes, hogy a francziák, kiknek szakemberei annak idején ezredévi kiállításunkat annyira magasztalták, milyen előzőeken fogadtak bennünket, történelmi palotáknak helyet adva a Szajna folyó partján, a nemzetek utcájában, — tehát a kiállítás legszebb, legelőkelőbb helyén.

A palota maga építészeti részleteit illetően hasonló az ezredévi történelmi csarnokokhoz, a mennyiben a múltban nálunk divott különböző építészeti stílusok tünteti föl.

Az épület belseje s általában a kiállítási termek is, mindannyian történelmi stílusban, legkiválóbb műemlékeink utánzatai gyanánt készültek. A jaaki kapun belépve a román stílusú előcsarnokba jutunk, mely gazdag polychromikus díszítése mellett legérdekesebb, nagyobbára XIV. századbeli freskóknak, a többek között Szent László legendáját ábrázoló falképeknek másolataival van ékesítve.

A kis udvar egy középkori kolostor kereszt-folyosója, szeszélyes oszlopokkal, melynek falai mentén középkori és renaissance szobrászatunk emlékei, nagyobbrészt síremlékek, — közöttük Tarcsaly Tamásé, Mátyás hadvezéréé, Izabella királynéé és Apaffy Györgyéé vannak felállítva. Ez előcsarnokból balra nyílik az ősfoglalkozások terme, melynek mennyezete a magyarályai protestáns templom s általában régi magyar díszítő minták után van kifestve s a melyben Herman Ottó hazánk népének halászati és pásztorelőletére vonatkozó emlékeit gyűjtötte egybe.

Az előcsarnok jobboldalán nyíló terem mennyezete a román stílusú pécsi bazilika után készült. A falakon középkori legkiválóbb műépítészeti emlékeink képei láthatók.

Történelmi emlékeink sorát a történelmi honfoglaláskorabeli lovas sir nyitja meg, melyben

az ősmagyar vitéz, lova esontmaradványával, fegyvereivel s bronz ékszerével együtt földben elhelyezve úgy van bemutatva, a mint eredetileg feküdt sírjában.

E teremben találjuk továbbá érdekesen csoportosítva Árpád-kori fegyverzetünk emlékeit, a pallosokat, bárdokat, csákányokat, lószabályokat és sarkantyúkat s végül Szent István király korától kezdve összes pénzeinket és érmeinket.

A következő terem XIV. századbeli művelődésünk feltűntetésének van szentelve. A terem maga a pozsonyi város-ház építészeti részleteinek felhasználásával készült s ablakfülkéit s mennyezetének záróköveit Nagy Lajos és az Anjouk faragott ezímerei díszítik.

A falakon fegyvercsoportokat látunk, sodrony pánczélingekből, csatabárdokból, pallosokból és sisakokból összeállítva. A teremben elhelyezett üvegszekrények néhány XIV. századbeli becses fegyver és sisak között egy ugyanezen századbeli ritka sisakdísz, a középkori tornák megismertető jelvényét, több középkori egyházi emléket s közöttük Árpád-házi Szent Margit újabban megtalált házi oltárkáját s az esztergomi kincstár XI. századbeli, bizancci művű rekesz-zománccos ereklyetartóját tartalmazza.

A terem közepén áll Szent Simon zárai ezüst koporsójának másolata. E pártalán becsüdtvőmű tudvalevőleg 1380-ban Nagy Lajos király és nejeének rendelkezésére készült s rajta az ő alakjuk és ezímerek is ki van verve.

E terem falai mellett körös-körül elhelyezett tárlókba vannak kiállítva legbecesebb diplomatikai emlékeink, középkori aranybullák pergamenek, első ezímeres nemesleveleink, köztöttük Hunyady Jánosé, s csaknem összes királyaink legfontosabb eredeti oklevelei.

Innen a vajda-hunyadi vár lovagtermebe jutunk, melynek ívközeiben középkori freskók utánzataiként csatajelenetek láthatók. Ez a tulajdonképeni fegyverterem, melynek egyik végében lobogós kopják között XV. és XVI. századbeli fényes tornavézetek sorakoznak. Ő Felsége ambrasi és bécsi fegyvergyűjteményeiből. A hosszalakat mentén különböző alakokon vannak bemutatva a könnyű sodrony-pánczélinges, sisakos és nehéz vértetű lovasság viselete, valamint két ló-alakon a XVI. és XVII. század gazdag magyar lófelszerelése.

A falakon még üresen maradt teret XVII—XVIII. századbeli fegyvercsoportok töltik ki s a melynyezet iveri közül aranyalán himzett és festett hadi lobogók csingenek alá. A terem falai mentén és közepén felállított hatalmas szekrények ragyogó fegyverekkel vannak megtöltve.

Itt látjuk az udvari gyűjteményekből Kálmán püspök és Mátyás király kardját, a mohácsi csatateret talált püspöki harci kalapot, Skanderbég, Zrínyi Miklós és Thuri kapitány pallosait és szabályját, több aranyozott paizsot és sisakot. Itt vannak kiállítva az Esterházy és Batthyány hercegi családok, valamint gróf Teleki Sámuel fegyveresebb fegyverei, drága nyergei és lószerszámai, gyöngyházzal és arannyal, ezüsttel kiverett puskák és pisztolyok egész sorozata. Itt van Bethlen Gábor erdélyi fejedelem dísznyerge is.

A lovagterem a csütörtökhelyi csücsüves kápolnában végződik, melynek mennyezet-íve a mátyásfalvi templom freskóival vannak díszítve. Ott látjuk a káposztafalvi remek csücsüves oltárt s több nagybeesű bronz keresztelő-menedzset felállítva. A három óriási ablak magyar szentek alakjaival díszített, melynek mesterművi színes üveg mozaikjai tarka fényt vetnek a kápolna erkélyéről lecsüngő óriási temetkezési és harci zászlók kopott selymére és aranyhímzéseire.

Innen egy oldalajtón ismét az előcsarnokba jutva, a keresdi Bethlen-kastély és a bártfai városház régi formáiból alkotott magas fedett lépcsőházon keresztül az emeletre jutunk.

Itt vannak elhelyezve a tulajdonképeni kincsek. Arany és aranyozott egyházi és díszedények, ékszeres oly gazdag sorozata, mely a külföldi szakembereket a legnagyobb bámulatba ejti.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — A MAGYAR TÖRTÉNETI OSZTÁLY RENDEZŐINEK EGY CSOPORTJA.

Középpont Széchenyi Hanna grófnő, tőle balra atyja Széchenyi Béla gróf és Szalay Imre, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatója áll; ő mellette Lipsey József ül, szélül pedig György Árpád, a huszárkiallítás egyik rendezője áll. Széchenyi grófnőtől jobbra Radisics Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója ül, kitől jobbra Szádeczky Lajos, Földváry József kiállítási kormánybiztosági titkár, legszélül pedig Nivay Aladár a kormánybiztoság párisi megbízottja látható.

Az első terem a miskolci görög templom barokkstilú mintái után van díszítve s a görögkeleti és szerb egyházak arannyal borított oltónyei, oltárterítői s arany, ezüst edényei töltik meg. A következő szoba a turcsányi ház mennyezetével díszített s szintén kincset érő egyházi felszerelésekkel van telve. Folytatásukat lelik itt a görög-keleti szerb egyházak kincsei, zománccos és drágakövekkel borított püspöki koronák, püspöki pálcák, kereszt és házi oltárok, részben a fruska-gorai kolostorból.

Feltűnnek továbbá a zágrábi székesegyház XV. századbeli arany püspöksüvege, rubintok, smaragdok és gyöngyökkel borítva, remekmű csücsüves püspökpálcája, Szent István király óriási ereklyetartó mellszobrá, drága gyöngyökkel borított domborhímzésű egyházi oltónyei s az esztergomi kincstár hasonló művű egyházi szerei.

A harmadik szoba részben még szintén egyházi kincsek tára, köztük a trencsényi piaristák s a pannonhalmi benzecsek drágaságai. E terem a fraknoi kincstár XVII. századbeli díszítményei után van kifestve, s a többek között gazdag sorozatot tartalmaz arany és színes selyem himzésekből, urasztal terítőkből, melyek közül kiválik Bethlen Kata oltárterítője a XVII. századból. Itt látjuk az egyházi tárgyak között Pázmány Péter keresztjét is.

Majd az erdélyi terembe jutunk, mely a történelmi palota egyik nevezetessége. A terem maga a keresdi kastély renaissance díszítményeivel van ékítve.

Az első nagy szekrényt a szász evang. egyházak arany és ezüst edényei töltik meg, melyek még így nem voltak egybegyűjtve. Első helyen áll ezek között a nagydísznői remek középkori kereszt. Külön nagy szekrény őrzi a híres erdélyi zománccos - technika legbecesebb emlékeit, köztöttük a kolozsvári ref. egyház XVI. századbeli színanagy kelyhéit.

Majd egy óriási szekrény zárja magába azt a több mint száz darabból álló ötvösmű sorozatot, kupát, serleget díszítést, stb., mely a kolozsvári és brassói XVI. és XVII. századbeli híres ötvösök, köztöttük egy világhírű Hann Sebestény legremekesebb alkotásait tartalmazza. Az oldal-tárlókba vannak felhalmozva a női és férfi dísz-ékszeres, övek, mentekötők, kapesok, nászfák, nyakláncok, rezgő tűk és gyűrűk. Mindannyi drágakövekkel, gyöngyökkel és zománccsal borítva. Majd tovább a drágaköves fegyverek, szabályok, buzogányok s fejedelmi emlékek; köztöttük Rákóczi György bibliája s a falakon az ara-

nyozott vert ezüst halotti emléktáblák, köztöttük Apaffy Mihály fejedelemé is.

A következő három terem a maksai templom magyar stílusú mennyezete, a körmöci régi városház s a sárospataki vár toronyszobája után van díszítve. Az elsőben folytatását találjuk a jobbára erdélyi eredetű régi himzéseknak, majd itt találjuk legbecesebb kézirati kódexünket, köztöttük számos remekül festett Corvintát, továbbá budai és esztergomi könyvtáraink első termékeit, a Kézai krónikájának első képes kiadását. Itt vannak kiállítva régi gazdag női és férfi viseletünk emlékei, majd ismét az esztergomi, gyulafehérvári, győri, pannonhalmi s szepesi egyházak remek csücsüves urfelműtői, magyar sodrony-zománccos serlegei, gazdag egyházi oltónyei.

E terem összes falait nagynevű családok ősei, történetünk jeleseinak régi életnagyságú képei díszítik.

Végül a huszárterembe jutunk, melyről annak budapesti bemutatása alkalmával hallottunk már ismertetést.

A keret, a terem azonban itt sokkal tökéletesebb. A festett és gazdagon aranyozott mennyezet és faldísz között a régi huszárok képei és a csatajelenetek megkapó hatást tesznek. A falakat s a Szajnára néző erkélysor ablakközeit több mint hetven régi hadi zászló és lobogó s a szabályok, buzogányok, tarsolyok, csákók szárai díszítik. A terem vége a csütörtökhelyi kápolna felső erkélyébe nyílik s ennek színes üvegbalakai világítják meg Ő Felségének pálmák között elhelyezett fehér márványszobrát.

Az egész terem valóban a nemzeti dícsőségre való emlékeztetnek van szentelve s még az idegenre is felemelő hatást gyakorol. E teremből nyílik a nagy torony- és erkélyszoba, mely a modern iparművészet remekeivel díszítve a kormánybiztos elfogadó helyiségéül szolgál.

Lent a komor Árpád-kori teremben pihen a honfoglaló vitéz. Vajon álmodta-e valaha, hogy egykor az ő utódai még Párisban is fognak véremlékül csatát nyerni.

Dr. Szendrei János.

AZ ŐSDIÁK.

Elbeszélés. (Végo.)

Ira Patapenko N. J. — Orszábi fordította Ambrozovics Dezső.

Glogolyev hallgatott, az öreg se' szolt egy szót sem, s mind a ketten kényelmetlenül érezték magukat. Glogolyev megkérdezte:

— Igaz, hát a bácsi, Matvejevics Gordij? Még mindig egymagában él, és még mindig fukarkodik?

— Nem szabad így beszélni a nagybátyádról, Arisztarch! — szolt rá az öreg. — Nem szabad! Ő nem fukarkodik, nem, de hát olyan a természete... Igen, igen, minden a régiben van. Jár a hivatalába. De hiszen ő négy évvel fiatalabb, mint én... Egyedül él... Még cseledelet se tart... Csak hideg és száraz ételt eszik... S örökké a gyomrával van baja szegénynek.

— Hogy is ne volna baja, mikor csupa zsugoriságból éheznek? Tehát nyugdíjban van... lám, lám.

Glogolyev egyszerre felugrott, s egészen új hangon megszólalt:

— Nos öregem, hát még, hm? Csak rajta, beszéljen. Látom, hogy még valami nyomja a lelkét.

Az öreg izgatott lett és szédülni kezdett. — Dehogy, ugyan mi volna az? Nincs semmi más, igazán nincsen...

— Eh, dehogy is, csak nem akarja... De tán magam is kitalálom, hm? Elgondolták úgy, a mamával együtt: lám, mi most nyugdíjban vagyunk, a nyugdíj meglehetősen csekély, a fiunk pedig két fakultást már elvégzett, most kezd a harmadikat. Nem eleget tanult-e már eddig? Nem volna-e már ideje, hogy hivatal vállaljon, és segítse az öregeit? Nem így van-e?

— Ugyan, ugyan Arisztarch! Micsoda beszéd, micsoda beszéd! — kiáltott fel az öreg s a szeméi úgy elkalandoztak, mint azé, a kit rajta-csipeget valamin. Arisztarch ezt nagyon jól látta, s többé nem is kétéltkedett.

Hát persze hogy úgy volt. Az öregek elgondolták azon, hogy most el kell hagyniok a családi fészket, ketté kell vágniok az életüket, és eszükbe jutott a fiuk. A fiuk, az csodálatos egy ember volt. Vagy tizenöt évvel ezelőtt iratkozott be az egyetemre. Senki sem mondatja, hogy nincsenek képességei; először matematika volt, de nagyon lassan ment előre, minden évben megragadt. Végzett, de nem vállalt hivatalt, hanem lett belőle filológus, és erre ráparazolt hét esztendő. S mikor ezt is elvégezte, megint nem akart állást vállalni, hanem lett belőle jogász. Hogy miért tette ezt, azt az öregek nem tudták felgogni. Nem került semmijükbe, mert soha egy árva rubelt sem fogadott el tőlük. Leczekeadásból élt, szerényen öltözködött, nem valami pazarul evett, sőt olykor

éhezett is, de azért még nem akart ezzel az étellel felhagyni.

— Igazuk van, igazuk van, édes öregem! — szólt Glogolyev. — Ideje, hogy én is igába álljak. Ideje! No, de tán már helyet is találtak a számomra? Hm? S beszéltek is a főnökkel?

— Hely, az csak akad! — mondotta az öreg egyszeriben felélénkülve. — Voltunk a gimnáziumban, az orosz nyelv tanszéke megürült, te nyelvsz is vagy, ezt elfoglalhatnád?

— Hogyne, hogyne drága szülém! Bármiféle nyelvet taníthatok. Hejh, csak hogy sajnálom, sajnálom...

— Ugyan, mit sajnálsz Arisztarch? Lásd, hiszen csak úgy tengődöl; nézz csak körül itt nálad! Hogy így élni mi élvezet lehet, azt igazán nem tudom felfogni!

— Miféle élvezet? Hát a szabadság! Az én szabadságom! Az igaz, hogy szűken élek, egy pajtában lakom és rosszul öltözködöm. De viszont nem függök senkitől sem és szabad

is... úgy, a hogy kedved tartja... Nem akarok megfosztani szabadságodtól!

Glogolyev fel s alá járt a szobában s a helyzetün fűdött. Szabad diák-életét is sajnálta, de meg az öregeken is megéste a szíve. Határozatlanság fogta el; de végre szokatlan szilárd-ság szállotta meg.

— Ám legyen, — szólott odafordulva az öreghez. — Csak hogy azután többet ne beszéljünk róla; én határoztam. Menjünk haza. Elfoglalom azt az állást. Együtt fogunk élni. Egyszer már ezt is csak meg kell próbálni.

Az öreg nagynehezen fölkel és kitérte karjait.

— Köszönöm Arisztarch, köszönöm. Bevalom neked, nem is annyira én miattam, mint az édes anyád miatt. Mikor rá gondolt, hogy költözködnünk kell, és öregségünkre el kell bocsátanunk a cselédet, sírva fakadt, úgy, hogy semmivel a világon nem tudtam megnyugtani. Ekkor történt azután, hogy titokban eljöttem

történhetett volna meg. A tanárokkal, vagy az egyetemi hatósággal fölmerült félreértések eligazítása mind az ő kezén ment keresztül. Ő ment a tanárokhoz, ő kért, ő buzgólkodott. S ezen a téren nem egy fényes diadallal díszkedhetett.

— Igen barátaim, felelt Glogolyev a társainak, — elmegyek és hivatalt válllok. A szüleimet fogom tartani. Ideje, ideje, barátaim, Isten veletek!

S a mint látták, hogy Glogolyev komolyan beszélt, elbűcsűztak tőle.

Aznap este ott a tiszta kis udvarban vagy ötven diák gyűlt össze. A szekér ott áll a kapu előtt, és rajta volt a pléhvel kifoltozott láda, s egy másik, újabb, az Arisztarché. Nem sokára az öreg a fiával együtt kilépett a házból. Arisztarch mindenkiel kezét szorított s megölelte társait, az öreg pedig szomorú mosollyal nézte ezt a szomorú búcsúját. Láta, hogy a fiát milyen szoros kötelek fűték a

akkor még messze volt mostani törődöttségétől, minden reggel hét órakor fölkel, sétálgatott a ház előtt lévő kis kertben, megitta a teáját és elment a hivatalába. Ott ült négy óráig, azután hazajött, megebédelt, egy órácskát heverészett a pamlagon, elment egy barátjához, a ki a szomszédban lakott, néha meg ez jött el ő hozzá, — elüldögéltek a sakkdeszkával ellátott asztalka előtt és malmoztak, míg be nem sötétedett, és lámpát nem kellett gyújtani. Akkor behozták a teát, hosszadalmas beszélgetés fejlődött ki a postai és városi ügyekről, melyek évről-évre, és tövéről-hegyére ugyanazok voltak és kilenc-tíz óra tájban minden eloszállt a házban, eloltották a lámpákat és aludni mentek, — s így ment ez mindennap, negyvenöt esztendő óta.

Vagy három évvel ezelőtt Arisztarch korábban befejezte a nyári lezckéit, elment haza, s ott minden legesekélyebb változás nélkül ugyanazt azt az életet találta. A sakkábla elko-

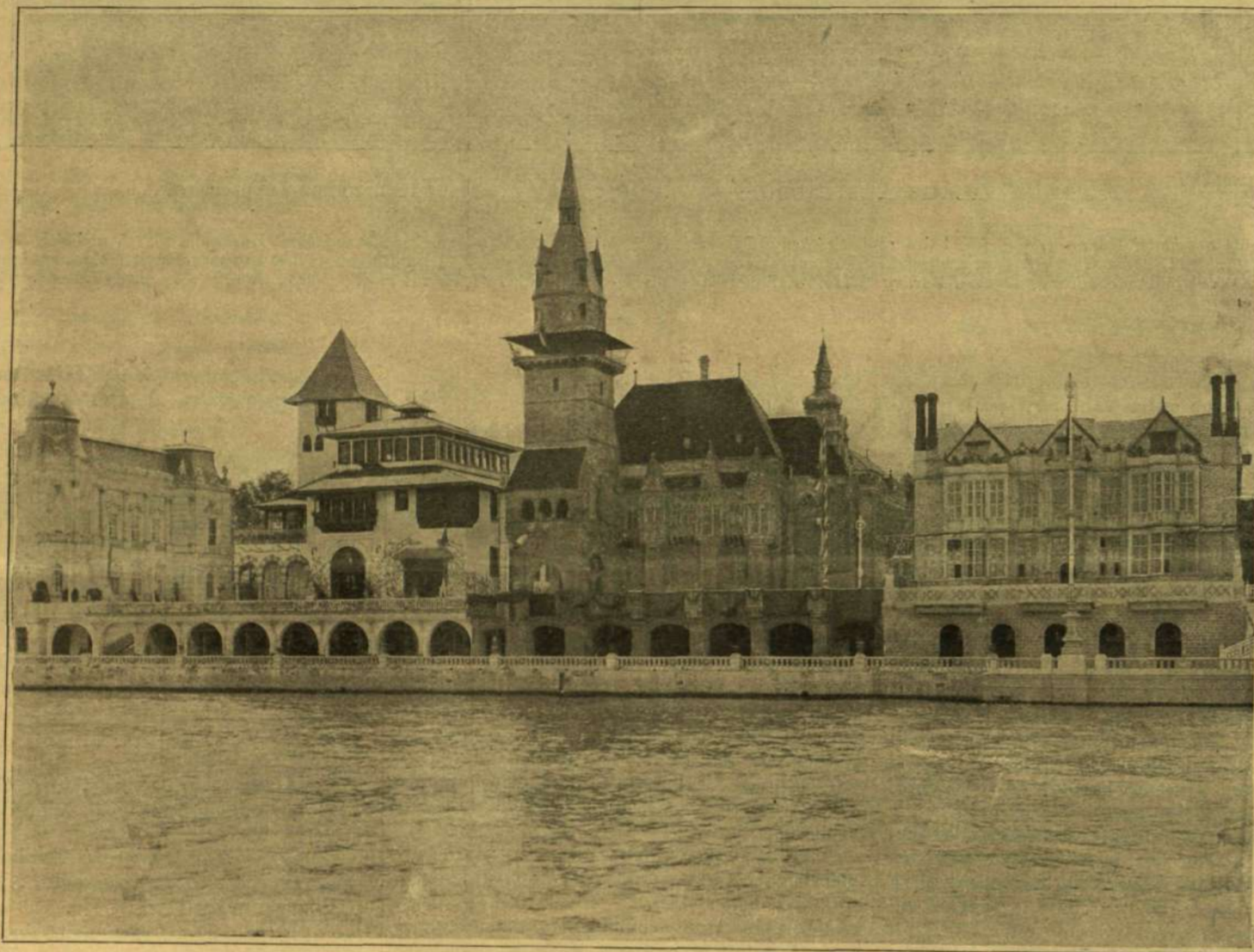
Szóval iparkodott határozatlan és semmire se kötelező feleletekkel megszabadulni.

Az édes anyja iránt nagyon gyöngéd érzelmeket táplált. Valamikor úgy tetszett neki, mintha valami vágyódás, valami magasabb és eleve-nebb élet után való homályos törekvés lett volna benne; régesrég, a mikor alig hogy kilépett a gyerekezipőkből s mikor élénk természet már nem tudta beérni ezzel a holt, megfagyott étellel, észrevette, hogy az anyját olykor valami nyugtalanság, s a körülményeivel való elégedetlenség szállta meg: sohajtozott és a szemei titokzatosan messze elkalandoztak, mintha kerestek volna valamit a távolban. Ilyenkor hosszasan elnézte őt, és úgy érezte, hogy kettőjükben van valami közös vonás, valami olyan, a mit mások képtelenek megérteni. De ezek a csendes pillanatok homályosak voltak és semmi határozott eredményre nem vezettek, azután meg is szűntek és az anyja lassankint valóságos párjává lett az apjának.

elkezdtek járni az egyetemre. Nap nap után ment minden a rendes kerékvágásban.

De valamennyien tisztán érezték, hogy valami hiányzik az egyetem folyosóiról. Arisztarch sokkal kimagaslóbb alak volt a társai közt, sem hogy olyan hamar hozzászokhattak volna a távollétéhez. Sőt voltak esetek, a mikor némi zavarok is támadtak ebből. Szeptemberben kiderült, hogy huszonkét szegény diák nem tudta megfizetni a lezckéjén, tandíjmentességhez pedig nem volt joga. Apjuk is, anyjuk is élt, s mindamellét semmijük sem volt; valami hangversenyt, felolvasást vagy ilyesfélét kellett rendezni, hogy valahogyan összegyűjtsék számukra a szükséges pénzt. Csak hogy ehez egyikük sem értett. A ilyesfélét mindig Glogolyev szokta volt végezni. Felannyit sem tudtak szerezni, mint a mennyi kellett.

Glogolyev hiánya lépten-nyomon érezhető volt. Még a tanterekben is olyan siralmas volt az élet, senki sem tudta olyan figyelemmel hall-

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — A MAGYAR PAVILLON A NEMZETEK UTCÁJÁN. (Jobboldalán a bosnyák, baloldalán az angol pavillon látszik.)

vagyok, mint a madár. Beláthatja, hogy ez nagy különbség! A mint tanár leszek, tüstént előáll a feljebbvaló: az igazgató, a felügyelő, egyik, másik, harmadik. Egyenruhába kell bújnom, ügyelnem kell a csöngetésre, újkör és névnapkor üdvözlő beszédet kell tartanom, a nézeteimet meg kell, hogy tartsam magamnak, s a mint valami olyast talállok mondani, a mi kellemetlen, tüstént szigorú pillantások, megjegyzések és más egyéb kellemetlenségek. A kollegák pedig irigylik egymást, rosz szemmel néznek egymásra és áskálódnak egymás ellen... Látja apám, én mindezt utálom! Itt pedig nincsen senkim. A mi egyetemi előjárásunkhoz semmi közöm. Itt tanítanak, egyéb semmi. A társaim, pompás fickók, fiatalság, becsület, egyeneslelkűség, fesztelenség, mind együtt van bennük... Még nem tarolta le őket az élet, még nincsenek megméltelve. Ime ez az, a mi engem ide vonz, édes jó öregem! Érti-e most már?

Az öreg ott ült az ágyon, lehorgaszott fölve. — Így, így... Hát biz ez érthető... Szabadságserető természet... Persze... Nos hát, ha úgy van, akkor... csak élj Arisztarch tovább

hozzád. Hazudtam neki, mert azt mondtam, hogy a nyugdíj ügyében Kosszunárba kell mennem, és ime — ide jöttem. Úgy bizony...

Másnap Glogolyevet az egyetemi irodában látták, a diplomáit szedte össze. A folyosón megállították a társai. Olyan volt ő közöttük, mint a jó oroszlan, a mint megjelenik a kecskék közt. Hiszen mind olyan bajszatlan, szakáll-talan gyerekek voltak.

— Hogyan? Talán csak nem? De hát lehetséges? — hallatszott minden oldalról. — Lehetséges, hogy Glogolyev rászánta magát?

Volt ott minden fakultásbeli és minden évfolyambeli diák. Mind ismerték Glogolyevet, mint örökös diákokat, a kit szinte vérbeli kötelék fűzött az egyetemhez. Több nemzedék jött és ment el a szemei előtt. A társai közül sokan már tanárai voltak. Az egyetemen ő már otthon volt, és szinte nehéz volt az egyetemet elképzelni Glogolyev Arisztarch nélkül.

Mint vén diák, a ki jól ismerte a dürgést, központja volt az egész diákságnak, és vezetője a diákok minden vállalkozásának. Nélküle egyetlen hangverseny, egyetlen gyűjtés nem

diáksághoz, és szinte bántotta a lelkiismeret, hogy megfosztja őt szabad életétől.

A diákok zajongtak, lármáztak; mindenféle jó kívánságok hangzottak fel; de ime a szekér megindult, s kigördült az udvarból, elkezdtek integetni kendőkkel, sipkákkal, míg végre teljesen elvesztették szem elől a társukat.

«Isten veled Moszkva! Isten veled alma mater! Isten veled diák-életem szabadsága!» — suttogta Arisztarch eltűnődve, mikor utolszor végignézett társain, de nem mondta ezt hangosan, nehogy az apját elkeserítse.

Valami különös viszony volt kettejük közt. Szerette az öreget, tisztelte benne azt a kitaratást, a melylyel negyvenöt évet csaknem ugyanazon a széken ülve kihúzott a postánál s kalapot emelt a szerénysége és azon tulajdonsága előtt, hogy olyan kevéssel beérte. De azért soha, semmiben sem voltak egy véleményen. De hát milyen nézetei is lehettek egy embernek, a ki olyan mozdulatlanul élte át egész hosszú életét? Ez az ember soha egy pillanatra se tért el megszokott életmódjától.

Jól emlékezett Arisztarch, — ezek gyermeki emlékek voltak, — a mint az apja, a ki

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — A HUSZÁR-TEREM A MAGYAR PAVILLONBAN.

pott, alig látszottak már rajta a négyzetek, és nehéz volt rajta a színeket megkülönböztetni, de azért a két jóbarát, mindkettő szürkén és ráncos arcuzal, meggörnyedve, kívülről tudta hol a fehér és hol a fekete mező, és játszott, már szinte csak úgy emlékezetből. S minden nézetük, egész világlátásuk épen olyan homályos volt, mint ez az elnyűtt sakkábla.

Arisztarch nem is igen próbálta meg az öregeket az elveivel megismertetni. Ezekről az elvektől elszörmnyedtek volna. Mikor kérdezgeték, egyszerűen így felelt:

— Hát, semmi... Tovább akarok tanulni... Ez soha sem árt...

— És szolgálni? — kérdezte tőle. — Ezt is csak el kell kezdeni valamikor.

— Én még ráérek, — felelt. — Minek siessek?

— De hát ideje volna, hogy a fészekrakásra is gondolj. A te korodban másoknak már gyermekeik vannak...

— Ehez nincs kedvem. Egyébiránt ez mindig a véletlen dolga. Lehet, hogy megházasodom, — de ha nem, így is csak megleszek valahogy.

Most a moszkvai beszélgetés után az öreg olyanokat mondott, mintha megértette volna őt. De Arisztarch nem igen bízott ebben. Ugyan már hogyan is érthette volna meg? Hiszen előtte idegenek kell, hogy legyenek mindazok a nézetek és frázisok, melyek egész életében még soha se jutottak kifejezésre körülötte. Lehet, hogy csak azt érezte, s ezt is inkább csak azért, mert szerette a fiát, — azt érezte, hogy most valami drága kincsétől fosztja meg őt.

Ilyesfélét gondolt Arisztarch, mikor a szekér egyhangúan döcögött végig a száraz, sima úton; de csakhamar elfojtotta ezeket a gondolatokat. Mirevalók is lettek volna? A mint egyszer elhatározta, hogy átengedje magát az öregeknek, és feláldozza érettük szabad diák-életét, melyet az élet minden más formájánál többre becsült, akkor kár lett volna többé ezt szóvá tenni. S nem is árult el lehangeltséget; könnyű szívvel, elszántan ment, és egész úton rajta volt, hogy az öreget jól tartsa szóval és felvidtsa.

Vége lett a tavasznak, a nyár is elmúlt. Augusztusban a diákok újra összeverődtek Moszkvában, elhelyezkedtek a lakásaikban s

gatni és úgy magyarázni a tanár előadásait. Beszédbe eredt a tanárokkal, és érdekes kérdéseket vetett fel.

A társas viták nem voltak olyan szenvedélyesek; hiányzott belőlük az egykori élet. Itt is csak Glogolyev tudott lelket önteni beléjük. Mert hiszen ő tizennégy esztendő óta részt vett bennök, míg a többiek újonczok voltak. De különösen érezhető volt a hiánya a diák-összejöveteleken, mert, mint aféle ósdiák, inni is, meg mulatni is tudott.

Szeptember végén volt. Kődös, szürke nap volt, s az ősz szelleme kísértett a városban.

Abban a kis korcsmában, a hova a diákok legnagyobb része ebédelni járt, úgy két óra felé szokatlanul nagy társaság gyűlt össze. Volt a korcsmában egy asztalokkal telerakott hosszú szoba, a hova a diákokon kívül senkinek sem volt szabad belépnie. S ime kinyílt az ajtó s a küszöbön megjelent egy hatalmas, erőteljes és nagyszakállú alak. Az a szürke sáv, mely a szakállát kettéosztotta, szélesebbé lett s a homloka felett a kopaszága is jobban látszott.

— Glogolyev! Glogolyev! Glogolyev Arisztarch! — hangzott fel minden oldalról, s

BAKU VÁROS.

egyszerre rettenetes zürzavar támadt a szobában.

Mind felugráltak, összegabalyodtak, körül-vették Glogolyevet s elkezdődött az ölekezés, a készorítás, a csókolózás.

— Hogyan? Hogyan? — kérdezték tőle. — Látogatába jött? Elszánta magát?

— Micsoda látogatába? — felelt Arisztarch. — Teljesen eljöttem, egészen idejöttem. Most voltam az irodában és beiratkoztam másodévesnek. Mert akkor nem tettem le a vizsgát... Hejh, barátaim, — kiáltott fel Glogolyev — egyszerre milyen jól érzem magamat itt köztetek! Már azt hittem, hogy megkövesedem. Még egy hónap, és belefúltam volna, igazán belefúltam volna a keresésébe!

Már le is ült kedvence asztalához az ablaknál, odaültek hozzá többben is, és elmondotta nekik a visszatérés történetét.

— Akkoriban elhatároztam volt, — kezdte Arisztarch, — hogy eltartom a szüleimet. Nem tehettem másként, ez, barátaim, kötelesség. Nagyon megesejt a szívem az öregeken. Nos hát elfoglaltam az állásomat, belebújtam az egyenruhába és elkezdtem a gyerekeket orosz nyelvtanra tanítani. Véletlenül a fellebvalóim jök, a társaim kedvesek voltak. A gyerekek is jók voltak és megszerettek engem. De a mint felhúzták a masinát barátom... Úgy ment az napról-napra... Mi a főnév? Mi a melléknév? Mi az ige?... Úgy kezdtem érezni, mintha valaki minden órában egy szöveget vert volna a fejembe. S a míg el voltam foglalva, addig csak hagyján, de a mint egy szabad órában volt, abban a pillanatban elfogott a szabadság vágya, a czimborák, az én kis szobácskám, a kis kurta koresma, az egyetemi folyosók, a tantermek, a mi szenvedélyes vitáink, és összejöveteleink... szóval minden után való vágyakozás, a mi fiatal, egészséges, gondtalan, egyenes és becsületes... S elszomorodtam, úgy elszomorodtam, hogy azt hittem, belepusztulok! S im a sors egyszerre rám mosolygott. Az én nagybátyám, különös egy ember volt, egész életén át fukarkodott, gyűjtött, s én épen azért nem szenvedhettem, de most már bánom is! Tehát a bácsikám Matvejevics Gordij egyszerre fogta magát és meghalt, és teljes húszezer rubeles örökséget hagyott a szüleimnek, a melyet egész életén át rakosgatott össze. Ez pedig arra mifelelnek óriási pénz ám. Mikor én láttam, hogy nincs már reám szükség, hogy a szüleimet eltartsam, beadtam a lemondásomat, fogtam a czókmókomat és jöttem. Most pedig, barátim, megint köztetek vagyok, újra diák vagyok, és a természetem ismerve, azt hiszem, örökösen az is maradok, s alkalmasint ezen a pályán végzem be a napjaimat. Pompás egy pálya, el-nem cserélném semmiért a világon! A barát-

ságért! A szabad diák-életért! A tudományért! — fejezte be Arisztarch a mondókáját emelkedettebb hangon, ég felé emelve a kezét, a melyben kristálytisztá vízzel telt poharat tartott. Rettenetes zaj támadt, üdvözlő felkiáltások és vig kaczagás töltötték be a szobát. Valamennyien kooceztintották Arisztarchhál.

A vizet csakhamar bor váltotta fel a poharakban, s akkor este a kis koresma nagy szobájában késő éjszakáig nem némultak el a vidámság és a jókedv csengő hangjai.

ÓCSKA HANGSZER.

Lakatlan, elhagyott szobában
Búsong egy régi zongora,
Élde nem rég még tele dallal,
Hallgat most összezárt ajakkal,
Nem játszanak már rajt' soha!

Avult formájú, húrja rozsdás,
Zengő szekrénye csukva van,
A billentyű-sor összedermedt,
A takaró rajt rongyra vedlett,
Foszálánya hullik zajtalan.

A por belepote, pók hálót szőtt
Fölebe, mint egy szemfedő,
Fogolyként: nem tud éjszakáról,
S — álmodhatik csak napsugárról,
Bezárja sírját fal s tető!

... S mégsem halott, nem! néha eszmél,
Panaszkodó, bús hangot ad,
Emlékezések éjszakáján
Sokáig zong-zöng, sírva-sírván,
A mint egy húrja megszakad.

Zokogó dallam tört akkorja
Vegyül a légtér hosszasan,
Az ócska hangszer átkoz, vádol,
A múlt felejtett sok dalából
Óh! néha még egy hangja van!

S a mint a rémes jajszó, átok
Kebőlől feltör, s szétrezeg,
Kínos gyótródás ejti lábba,
Megroppan szinte ósdi lába,
S remegnek rajt' a porszemek.

Aztán belátja; átka meddő,
Vádját nem hallja senki sem,
Föltépett keble nyílt sebével
Irgalmat többé úgy sem ér el —
Megnyugszik hát és elpihen.

S a néma esőndben, éjszakában
Élő-halottként él, feled —
Dalt, érzést, izzó, zsongó vágyat,
Panaszt, keservet, átkot, vádat...
Magába mélyen eltemet!

Erdélyi Zoltán.

BAKU.*

Irtó Fühlinger Gusztáv.

A Fekete-tengert a Kaspi-tóval összekötő vasút már Tiflisből kiindulva egyhangú, kietlen vidéket szel át. Kopár sziklák közt halad a vonat; lassanként azok is elmaradoznak a végtelen síksággá tágul a szomorú táj. Itt már növényzet sines; a helyett merő sötét izzad ki a sivatár talaj, mérhetetlen fehér sávokkal tarkítva a szurkos fekete földet.

Néhány karaván vonul erre, vagy arra. Sulyosan terhelt, magas hátú tevéit egykedvűen nógatja a hajsár; — aztán, ha ez eltűnt előlünk, órákhozszáig ismét nem látni élő lényt. A hűvös reggelt hirtelen emelkedő hőség váltja föl. Messze a láthatáron füstfelhő emelkedik, mely a vonat közeledtével egyre gyarapodik, míg végre egy roppant kiterjedésű gyártelep bontakozik ki a gomolygó füstből. Ez az ugynevezett *Fekete-város*, a petroleumtisztító berendezések óriási tömkelege, melyet tűzbiztonsági szempontból mintegy három kilométernyi pusztaság földterület választ el Baku-tól, a tulajdonképeni anyavárosától.

Hosszú kanyarulatban kerüli meg a vasút a külvárost s úgy tér be a bakui pályaudvarra. A Fekete-város déli forrása és kiállhatatlan büze majdnem elviselhetetlen s kimondhatatlanul jól esik az embernek, ha terhes utazása után a bakui vendégházadó szellős verandáján üdülhet, honnan gyönyörű kilátás nyílik az alatta elterülő városra és a tengerre. De a naftabűz elől itt sines menekülés. Levegő, ruházat, étel és ital, szóval minden naftaszagú, a mi igen kellemetlen annak, a ki nincs hozzá szokva.

Baku ázsiai jellegű város. Utezái szükek és rondák. Lapos födelű házaik kevés kivétellel keleti stílusban épültek s legtöbbször olyan, mint valami fehér, csekkaalakú bástya, mert az utezára néző falakon nincs ablak. A lakosság mohammedán s legnagyobb részt tatár. Ez a népfaj szikár, izmos és nehéz munkára edzett, de nem szép; legkevésbé szép a nők. Kiálló

* Fühlinger Gusztáv hazánkia, ki huzamosabb ideig tartózkodott a petroleum-forrásairól világghírű Bakuban, küldte be lapunk számára emez érdekes közleményt.

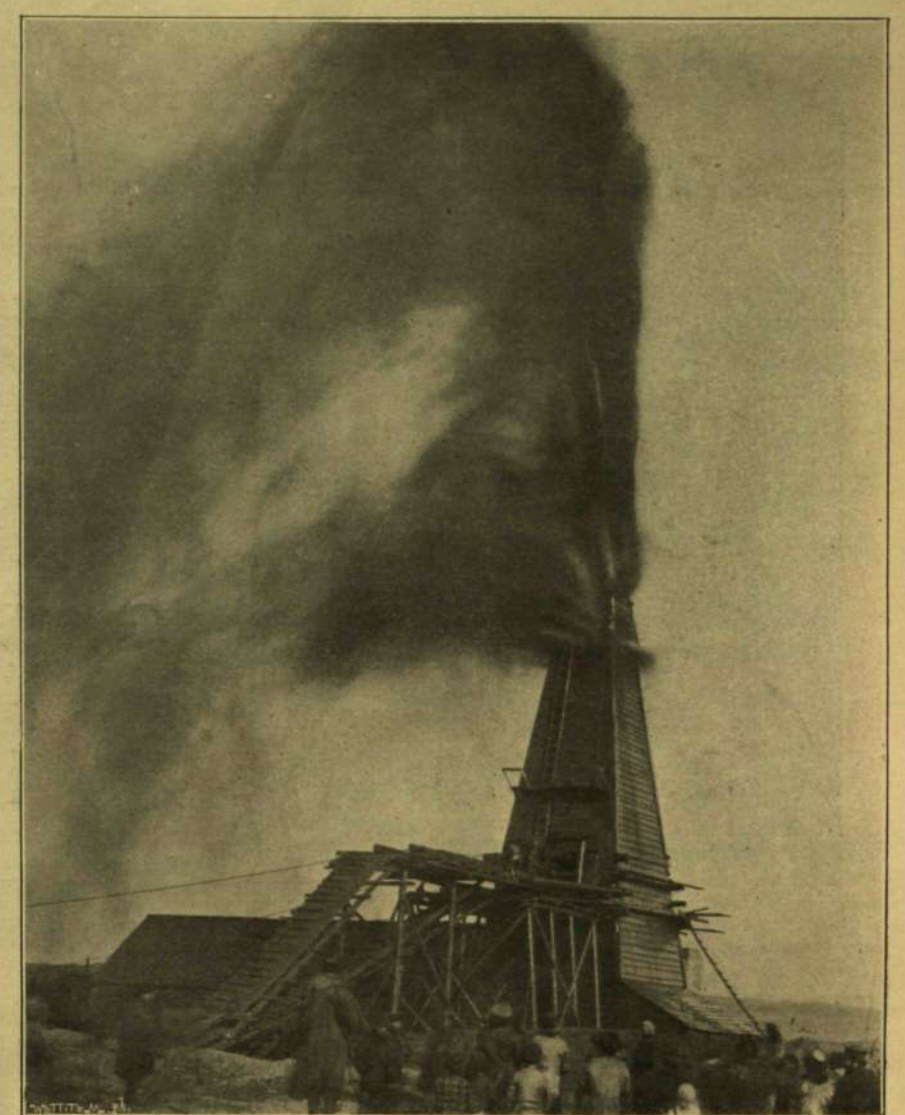

ÉGŐ NAFTA-FORRÁSOK.

széles pofacsontjaik, vastag ajkú szájuk és ravasz szemük bizonyos vad és kegyetlen kifejezést adnak az arcuknak. Mindazonáltal hűségük és megbízhatóságuk miatt igen becsült munkások. A tatár rendszerint csak négy feleiséget tart; ezeket vagy pénzen, de leginkább cserevásáron lóért, gabonáért szerzi. Nejük békés egyetértésben viselik a szigorú háremélet-hez kötött háztartás bajait.

Maga a város kevés látványt nyújt. Érdekes a régi tatárvár, mely részben még ép, s benne a *hatszögletű terem*, melyben a hajdani uralkodó khánok ültek törvényt, meg az úgynevezett *lednytorony*, a hová a hadjáratokban zsákmányul ejtett és rabláncra fűzött nőket zárták el. E toronynak csupán a tetején van világító nyílása. Továbbá még jó karban van a lapos kupolájú régi mecset is két mináretjével, honnan a muezzin most is, mint 600 esztendővel ezelőtt, buzgón hívja imára az igazhívőket napkeltekor és lementekor.

Legélénkebb képe van a kikötőnek. Rakpartjain a Kaspi-tón innen és túl lakó népek tarka egyvelege sűrű-forog furcsa viseletekben. Töb-bek közt a kaftános *perzsa* — a kelet bőrze-hőse — komoly méltósággal lépked a bőbeszédű *bok-harai* mellett, utálatlan simogatva vörös körmű jobb kezével hennával rótre festett szakállát. A harcziás öltözetű *cserkesz*, a komoly *török*, aztán *örmény*, *talár* — ki tudná megmondani, mint értik meg egymást zürzavaros nyelvükön? A hajók messze kint állomásoznak a kikötő külső részében; ki- és berakodó munkásaik hosszú sorban állanak a sekély parti vízben, kézzel-kézre adván az árúkat. Ily módon szerelik föl fűtőanyaggal is a gőzöket, melyek kazánjaik kivétel nélkül a naftának egy mellékterményével, az úgynevezett *masut*-tal fűtik. E csekély értékű anyaggal oly pazarul bánnak, hogy a kikötő egész vizét ellepi a piszkos olaj, mely felszínén ugyan gyöngyházzsineken csillámlik, de azért legkevésbé sem esábit tengeri fürdőzésre. A fertőzött vízben a halak is elpusztulnak, rothadó testeik ezerszámra vetődnek a partra. Az árboezerdőn túl bizonytalan messzeségben mosódik el a fodros viktúrkör a láthatárral. Csodálatos nyugtalan ez a tótenger! Mélyé-

PETROLEUM-FORRÁS

ben örökké vulkánikus erők háborognak, fölötte meg a nagy oceánok viharai dúlnak...

Bakutól mintegy 15 kilométernyire fekszik *Balachani*, a nafta-források környéke. Az oda vezető vasút mentén sűrű esőhálózat lepi el a sivatár talajt. E esőhálózatot óriás szivattyúk nyomják a földalaját a forrásokból a már említett *Fekete-város* hatalmas vasmedencéibe. Ott aztán a tisztátalan anyagot hevítés, szűrés, hűtés, — szóval a tisztítás minden módján keresztül hajtják s mint különvált kerassint, benzint, terpentint, stb. tisztá földalajokat esővezeteken át a vágányokon álló tartány-kocsikba bocsátják. A megtöltött kazánkocsik aztán a rendező pályaudvaron vonatokká összeállítva útnak indítatnak.

Balachani («forrás-város») óriási temetőhöz hasonló. Roppant fekete obeliszkek merednek ég felé, sűrűn egymás mellett, mint megannyi komor siremlék. Ezen obeliszkék a források fölé épített magas faalkotmányok. A vonat csak lassan közeledik e veszedelmes helyhez. A pályaváltás mellett sűrű fekete tó, a *nafta-tó* terül el lomhán, mozdulatlanul. Átható szagú tartalmát szakadatlanul szivattyúzzák a nélkül, hogy szintáján a legcsekélyebb apadás mutatkoznék.

A nafta-források kutatása szerencsejáték. A hirtelen meggazdagodni vágyó vállalkozók minden faja tödül ide. Hány temette már el itt egész vagyonát, koldúsként hagyva el e helyet, s viszont a szegény petroleumhordó tatár parasztnak olykor kedvez a pillanatnyi szerencse, véletlenül gazdag forrásra bukkan s azonnal kész milliomos. Hogy mily szeszélyes a sors, ime egy példa a mai petroleum-királyok krónikájából: *Bogdaszáróff* nevű tatár paraszt 200 ezer rubel vagyonért már a földre eredménytelenül. Utolsó, kétségbeesett kísérlete azonban fényesen beütött; oly hatalmas forrásra akadt, mely naponta három millió pud naftát szolgáltatott s a tönkrejutás szélén állott ember rövid két hó alatt tízszeres milliommossá lett. E diésőség azonban nem sokáig tartott. Egy öt méter széles földhasadékból mintegy 90 méternyi magasságra tört ki a forrás; Niagarához hasonló zúgással ontván a folyadékot, mely visszaestében aradást idézett elő s a sűrű fekete

habok a nafta-tóba ömlöttek. Rengeteg sziklát gördítettek a nyílásra, de azok is könnyű pehelyként röpültek a légtérbe. Hosszú fáradság után végre mégis sikerült a féke-vezett elemet legyőzni s a forrást fölfogni. Ezzel a nafta ára pudonként (17³/₄ klgr.) 8¹/₂ kopekről 1¹/₂ kopekre hanyatlott, sőt annyira emelkedett a fölös termelés, hogy a sok anyagot, már nem lévén hová helyezni, ismét a nafta-tóba kellett bocsátani. Rövid aknázás után a forrás újra fölrobbantotta a 10 centiméternyi vascsövet s a rája hengerített méter vastagságú vaslemez légbe röpítette. Emennek eltorzult maradványai a tífisi múzeumban láthatók. Mindezen szerencsétlenséghez járult a nafta-tömeg kigyúladása. Pokoli látvány az ilyen mérföldekre terjedő tűztenger és fekete füstgomoly, mely minden megközelítést lehetetlenné tesz. Mély árkokkal és földsáncokkal kellett megvédeni a környékben még megmenthető forrásokat s miután más mentés nem maradt, földalatti csatornákat építettek a tengerparttól a forrásig annak bevezetésére. Négy hó lefolyása után a forrás az utolsó cseppig kimerült, de borzasztó erejét mindvégig megtartotta. A kiapadás sorsa érte rövid idő múlva a Rothschild-forrást is, mely azonban nem volt olyan bő tartalma.

A forrásvidékről érdemes a közel fekvő *Surachani*-ba kirándulni, mely végállomása a kaspi vasútnak, egyszersmind utolsó helysége a Kaspi-tóba kinyúló bakui félszigetnek. Útközben a vonat egy sötét mellett halad el, melyet 25 cm. vastag sókéreg borít. Csónakos munkások úgy török itt a sötét, mint nálunk a jeget táblákba s partra szállítva, az ott álló kunyhókban tisztítják és azon mód kereskedelembe adják. Sajátságos továbbá az alabástrom-égetésnek itt divó szokása. A vasút mentén köből épült kezdetleges kályhák láthatók; alattuk a tűzhely nem áll egyébként, mint a földbe vajt egyszerű lyukból, melyben a kiömlő naftagát csak meggyújtják s az ég a végtelenségig. Surachani falu lakossága is alabástrom-égetéssel foglalkozik. E kis falu különben arról nevezetes, hogy közelében van egy indus templom romja, a tűzimádók ezereves hagyatéka. A templom romjait erődítészertől vastag kőfal veszi

A MAGYAR PAVILLON ELŐCSARNOKA.

körül, melyből a kapu mellett jobbra és balra egy-egy négyzetes torony emelkedik ki. A várfal és tornyok még szilárdak, azonban a templom már összeomlott. Az említett két négyzetes torony mindenik sarkán kissé kiemelkedő kéményalakú toldalék van, s ezek nyílásain égnék az úgynevezett «örök tüzek». A tornyok belsejéből a kürtökön át a kék eget látni, ha kissé félre fújja a szél a lángokat, s mivel a tornyok belsejében gázzagot sem érezni, felfoghatatlan a szemlélő előtt, mi ég tulajdonképpen s hogyan táplálkoznak a tüzek? Pedig kétségtelen, hogy a föld gyomrából ered a gylékony anyag s valószínű, hogy onnan a gázok a falazatban, természetesen kívülről észre nem vehető résekben át tudnak folni a kürtöbe s annak nyílásán kiáramolva, égnék a szabad levegőn. Ezer esztendő nem volt elég e tüzeket elfogyasztani s meddő maradt minden kísérlet, hogy azokat homokkal elfojtsák, vagy máskepen eloltsák. Az «örök tüzek» tikkát Zoroaszter papjai magukkal vitték az örökkévalóságba. Hová lett a nép, mely e föld természeti csodáit imádkozta? Nyomtalanul elsőpörte az idő hitével, vallási misztériumaival együtt, de megmaradt a bővös föld a jelenkorra kevesebb romantikával, sok búzzal s mesés gazdagsággal — bátran mondhatni — kiaknázhatatlan kincseivel.

EGYVELEG.

* A kínai betegek. Filadelpia kínai városnegyedében egy külön kínai gyógyszerár és egy poliklinika van, melynek igazgatója a kínai népfurcsaságairól nagyon érdekes adatokat közöl. A kínai gyógytudományban nagy szerepe van a bővös mondásoknak és a porráfordító kigyóknak. Az is fődeleg, hogy az orvosság minél nagyobb tömegű legyen. Minél undorítóbb ízü és minél nagyobb a pilula, annál szívesebben szedi azt a kínai beteg. Gyakran lehet kínai embert látni, midőn a gyógyszerárban labda nagyságú pilulát bekapva, mosolyogva gyomrát dörzsöli, míg a kis pilula láttára elszomrodik és felgyógyulásában nem bizik. Sebészeti műtéteknél a kínai ember türelme és egykedvősége bámulatosnak mondható. Miután a legtöbb kínai ember mákonyos él, a sebészeti műtéteknél gyakran szükséges elaltatást a szív gyenge működése miatt nem lehet megkísérteni. De különben is a kínai azt hiszi, hogy ha önkívületi állapotban meg talál halni, lelke tévútra kerül. Ezen okból a kínai egykedvűleg a műtési asztalra fekvő olyankor is folyton ismerőseivel cseveg, mikor más ember iszonyú fájdalmában jajgatna. Dr. Poole azt mondta, hogy teljesen mindegy, ha az ember egy darab fát farag, vagy kínai emberen a legfájdalmasabb orvosi műtétet végezi. Amputációktól a kínai ember azért irítozik, mivel a testnek feltámadását hiszi, megcsontított testtel pedig az itélet

A XIV. SZÁZADBELI TEREM A MAGYAR PAVILLONBAN.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL.

vasntak, szállodák, és kereskedők kára 15—20 millióra rúg, mert átlagos számítás szerint az angol turisták egy télen ennyit szoktak elkölteni.

* A Dél-Afrikában működő angol hadseregben jelenleg négy angol herceg, két ögróf, húsz gróf, huszonhárom báró, harmincz lovag s nem kevesebb mint ötvenkét főúri majoresko szolgál.

* Érdekes régiség. Egy Bagdad és Damaszkus között levő barlangban egy aranyból és ezüstből készült, drágakövekkel kirakott ágat találtak. Az ágyon levő feliratról kitűnt, hogy az valamikor Eleonora angol királyné tulajdona volt, ki férjét egy keresztes hadjáratba elkísérte. A remek bátor-darab hatszáz évig volt a barlangban elrejtve.

* Motorkocsik a hadseregeknél. Az olasz vezérkar a tábori tüzérség számára a hatos ló fogatok helyett automobil motorkocsikat csináltat. Ugyanilyenekkel fogja a mozgó tábori kórházakat, valamint a tábori távirát is szállítani. Valószínű, hogy ezen újítást a többi hatalmasságok is követni fogják. Az osztrák-magyar hadseregben ez esetben legalább 40 ezer ló és 15 ezer ember válnék feleslegessé.

* Fa és vasnélküli épület. Chicagóban most égetett agyagból egy nagy templom épült, melyben egyetlen vasszög vagy fadarab sincs. A díszítések, székek és az oltárok, mind csupa fehér terra-cottából készültek.

* Értékes régi pénz. Texasban egy Krisztus születése előtt 124-ik évből való zsidó ezüst pénz találtak. A pénzdarab értéke öt korona, de árát a szenvedélyes ritkasággyűjtők már 250 ezer koronára felverték.

* Franciaországban a házassági válások száma újabb időben rendkívüli mértékben megsaporodott, úgy, hogy minden 39 házasságra két válás esik.

* Ausztráliában a természet úgyiszlólván mindent megfordítva alkotott, mint nálunk. Nem is említve, hogy ott nyár van, mikor nálunk a tél uralkodik, a fák leveleik helyett kérgüket hullatják, a hatyúk feketék, a legyek a pókokat eszik meg, a legtöbb virágnak pedig nincsen illata s a madarak alig énekelnek.

* A jótékony alapítványok összege az amerikai Egyesült-Államokban a múlt 1899-ik évben meghaladta a 350 millió koronát, mely összeghez hasonló eddig egy évben sem fordult elő.

* A tengervízben becsles szerint 47 millió köbkilométer só van. Bármily óriási is e szám, ha a sótartalmat mind kivennék a tenger vízből, csak 25 milliméternyivel szállana színvonalra lejjebb, mint jelenleg.

* A legnagyobb harang nem a moszkvai Kremlben van, mint eddig hitték, hanem Kanton városának egyik buddhista templomában. A harang 5 $\frac{1}{2}$ méter magas, 13 $\frac{3}{4}$ méter kerületű s bronzból készült. Súlyát nem ismerjük. Ez az egyedüli abból a nyolcz óriási harangból, melyeket 1400 körül Junglo császár parancsára öntöttek.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ HALOTTI MASZKJA.

Mostig Alfréd szobrász, a ki boldogult királynénk arózárol annak idején a genfi ravatalon vázlatot vett föl, Mária Terézia főhercegnő megbízásából most elkészítette a királyné halotti maszkját. Két felfogásban dolgozta ki művét: az egyikben teljes természetes hűséggel dolgozta ki, a másikon pedig ideális maszkot készített. Mai számunk egyik képén az előbbi mutatjuk be.

Mivel boldog emlékeztető Nagyszonyunk élete utolsó éveiben tudvalevőleg nem engedett magáról sem fénykép-felvételt, sem egyéb arczképet készíttetni, Mostig Alfréd ezen művét kell az ő legutóbbi arczmáshoz tekintenünk, a mi nagy mértékben emeli érdekességét és történeti becsét. Minden fájdalmas érzés mellett, melyet e szobormű bennünk kelt, kegyeletos érdeklődéssel szemlélhetjük rajta Erzsébet királynénk arczvonásait, melyek a halálban is megtartották nemességüket s melyeken nyugalom, a halálnak minden fájdalmat kiegyenlítő békeje ömlik el.

A szobormű készítője, Mostig Alfréd, galicziai származású lengyel ember, a ki ifjúkorában mint költő tűnt fel, majd filozófiai tanulmányokkal foglalkozott és Spinoza bölcsészetről adott ki egy nagyobb munkát s bölcsészeti doktori oklevelet is nyert. Egyéb társadalomtudományi munkákon kívül még egy operaszöveget is írt, melyet hírneves művész honfitársa, Paderevszki zenésített meg. Bécsbe, majd Párisba kerülve, kritikai dolgozatokat is írt s csak ezután adta magát teljesen a szobrászatra, a mi számos nevezetes sikert szerzett már neki. Legutóbb Berlinben és Párisban rendezett műveiből gyűjteményes kiállításokat, melyek nagy tetszést keltettek.

TITKOS TÁRSULATOK KHINÁBAN.

A nagy kínai lázadást, a mint már ez köztudomású, az európaiak által *boxerek*-nek elnevezett benszülöttek indították és éleltik, a kik egy igen mesze kiterjedő titkos társaság tagjai. Különböző kínai az efféle titkos társaságoknak igazi hazája, a boxereknek kívül is van ott még elég. Ezek közül most főlemlítünk néhányat. Így pl. Santung vidékén jól ismerik a «Nagy köztársaság» nevű titkos szövetséget, melynek tagjai fekete zászló alatt, sokszor a mandarinok tudtával izgattak a keresztények és a «felelőseik» azaz a kereszténynek lett kínaiak ellen. Vannak és pedig jó nagy számmal azonban olyan társaságok is, melyek a kormány ellen is lázítanak.

Igen sok titkos társaság a közigazgatási tisztviselők visszaélései ellen alakult. A kínai tisztviselők igen csekély kivétellel megvesztegethetők s általában a nagyközönség rovására igyekeznek meggazdagodni. Az elnyomott nép csak titkos szövetségek útján tud magán segíteni. Mivel pedig hitük szerint mindenkor várják az új Buddha megjelenését, ki a romlott világot megjavítja, mindenkor akad az ily titkos társaságoknak elegendő, nem ritkán elfoglalt vakbuzgó híve.

A legtekintélyesebb titkos társaságok egyike az «ég és föld leszállása», melynek tagjai azt tartják magukról, hogy ők hivatottak a szegénység megszüntetésére. E titkos társaság fölfogása szerint «A nap fénylő arczával, a föld gazdag kincseivel, a világ örömeivel közös vagyon, melyet ki kell szabadítani egy pár ezer kezéből, hogy a meztelen testvérek millióinak szükséglete is kielégíthessék». A szövetség azt hiszi, hogy lassanként megerősödvé, képes lesz a régi birodalmat megdönteni s új országot állítani elő a romokból. Addig is azonban óvakodni kell a megdöntés lázadásoktól, a tagok látszólag engedelmeskedjenek a mandarinoknak és rendőrségnek, de egymást mindenkor segítik s ha szükséges, a szövetség parancsára hamis eskütől s orgyilkosságtól sem szabad visszariadni. Mindezek a parancsok természetesen vallásos alakban s különböző szertartások között adatként ki, hogy a közép képeket éretlenül jobban hathasanak. A szertartások ki-gondolásának a kínai különben is nagy mes-

tere. Így az új tagot szüntelen próba alá vetik. Legelőször éjjel valami félreeső és félhomályban levő helyen le kell fektünie a szövetség elnöke előtt, ki meztelen mellének szegi kardját s borzasztó esküt tétet vele, melyben elszakad családjától, hazájától s a szövetségnek feltétlen engedelmesseget fogad. Egyes helyeken vért is eresztenek a testből s azt meg kell innia esküje megerősítésére.

Természetes, hogy ily szövetségállam az államban is elég hatalmas arra, hogy bizonyos fokig megvédje tagjait a hivatalnokok önkénye ellen. Sok esetben azonban a szövetség vezetői nem sokat gondolnak a tagok érdekeivel; a maguk önző céljait mozdítják elő; kincseket gyűjtenek s valószínűségek rémuralmat gyakorolnak.

Nevezetes volt Kína újabb történetében az 1644-ik év, midőn polgárháború útján a Csing mandu dynastia jutott a trónra. A legyőzött kínaiak között ebben az időben számos nemzeti irányú titkos szövetség keletkezett az idegen zsarnokok ellen. Az ily szövetségekbe csak az uralkodóház ellenségeit fel s az újonnan belépőnek kötelessége volt az uralkodó császár képét széttépni. A XVIII. századból számos ily nemzeti irányú titkos szövetséget ismer a tör-

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ HALOTTI MASZKJA.

ténelem. Legtekintélyesebb a «fehér vizilitom társaság», melynek tagjait Kienlung császár (1736—1796) törvényen kívül állóknak nyilvánította. Ez a szövetség a század végén Szecsuan tartományban véres lázadást szervezett, melynek számos község esett áldozatul. A katonaság leverte ezt a lázadást, de a békétlen később újból felkeltek s Nankingban sokáig diadalmasan tartották magukat.

Úgy látszik, hogy ugyanezen titkos szövetség munkája volt az 50-es években kitört tajping lázadás is, bár ez már inkább vallási természetű volt, mivel kezdeményezője Hungsiungnan egyenesen mint prófeta lépett fel s egészen új vallást akart alapítani a buddhista és keresztény tanok összekeverésével. A lázadás kvangsi tartományban tört ki 1851-ben s kezdetben a lázadók sikerével folyt, kik Nanking székhelyül új birodalmat is alapítottak, melynek hadserege rendes csatákat vívott a császár hadaival, míg ez az európai hatalmak segítségével 1863-ban a lázadókat le nem verte. A lázadás sok ezer ember életébe került s töméredek pusztítást okozott.

A titkos szövetségek, mint említett, most is számosak. Igen nevezetes közöttük «a szentháromság szövetség», melynek tagjai a külföldön is mindenütt feltalálhatók. A szövetségnek öt főpályosa van: az anyapályó Fokien tartományban fekete zászlóval, a kvangtungi piros, a yunani hússzínű, a kukuangi fehér és a

csékangi zöld zászlóval. Nyilvánosan a szövetség csak a szerencsétlenek gyámolításával foglalkozik; tényleg azonban határozottan politikai irányú s a mellett nagyon vérengző. A ki a szövetség parancsának nem engedelmeskedik, azt meggyilkolják, vagy nagy bajba sodorják. Hamis esküt, gyűjtogatástól sem riadnak vissza. A szövetség vezetői között igen sok a milliomos. A Filippini-szigeteken, Singaporem és Jávában is üldözik e szövetség tagjait s maguk a kínaiak halálbüntetést szabnak rájuk, ha tagságuk bebizonnyul.

Egy másik igen elterjedt szövetséget neve «Ne csinálj semmit». Állítólag a Peliengkio szövetség utódaiból áll. A tagok kötelessége, hogy húst ne egyenek s ne hordjanak hegyes fegyvereket, csak kardokat és nagy késeket. A nép nagyon fél tőlük, mert általában varázslóknak tartja őket, kiknek lelke képes a testből eltávozni, hogy a messze távolban szerezzen értesüléseket. Ez a titkos szövetség nemcsak a mandarinokat, hanem az idegeneket is üldözi, terjeszti azt a politikai elvet, hogy Kína a kínaiaké. Állítólag a misszionáriusok gyilkosai is főképp a szövetséget tagjai közül kerülnek ki.

A titkos szövetségek nagy baja a kínai életnek. Tömérdek vér folyt már azért, hogy e bajon segítsenek, de hiába.

A MANDSU ŐSERDŐKÉBEN.

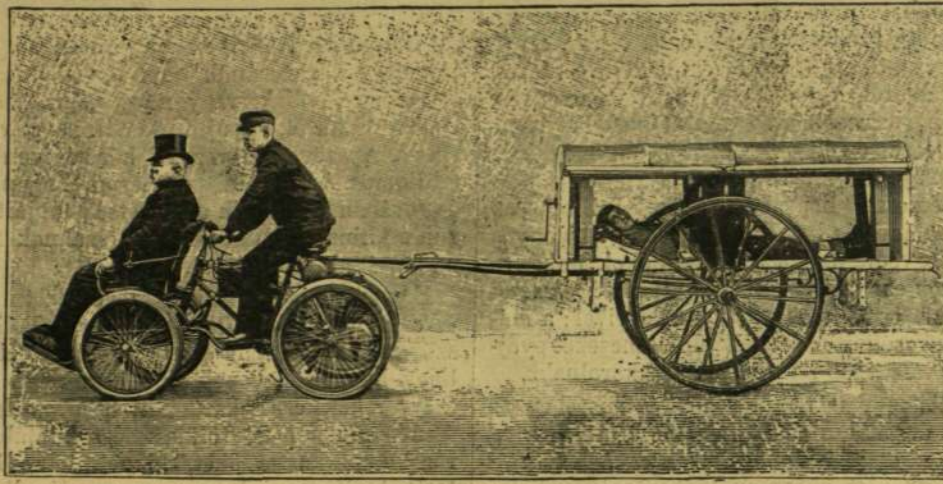
Sok érdekes dolgot elmond Kelet ropant birodalmáról Kínáról s ottani élmenyeiről Cholnoky Jenő hazánkfia «A sárkányok országából» című most megjelent könyvében, többek közt megkapó képet nyújt a mandsu őserdőről.

A Mandsu hegyvidékekben csak a szél-től védett völgyzuglakban, vagy délnék néző lejtőkön vannak szalás erdők, egyebütt az irrtatlan, rengeteg bozót lepi el a hegyoldalakat össze-visszaságban, esonkult faóriásokkal, megtépett koronájú százados törzsekkel s toronymagas fenyőkkel. A hegynergen hatalmas szál-fák fekszenek tövestől kiszakítva a földből. Az egyiknek óriás törzse zuhantában leittott még másikat is, annak csonka törzsén csak az egyik vízszintesen kinyúló ág zöldel meg, a felső része a törzsnek lenn hever a száraz ágak s az elbukott óriás törzse alatt; mindezt belepte a zöld moha, a felnyúló ágakon meg a szakálás zuzmó fúrtei hazudnak sápadt lombokat. A faóriás a mint kiszakadt a földből, kuszált gyökereivel tonnas köveket feszített ki s a lapos gyök-hálózat most 2—3 öles meredek falban állja útját az őserdők vándorának.

Védettebb völgyekben a lombos fák jutnak uralomra. Valami tölgyféle a legtöbb; ennek a levelei majd akkorák, mint egy lapulevél, de lombjuk nem szép, a fák nem nőnek nagyra. Legszébb fák ezekben az őserdőkben a juharfélék; vékony és áttetsző levelű, rendkívül finom lombjukon gyönyörűen dereng át a napsugár. Sok van a sötétlombú hársfák-ból, bálványfák-ból, szilfák-ból, stb. aztán meg van egy különös diófa, a melynek levelei keskenyebbek, levelnyelei hosszabbak a miénk-nél, gyümölcse is hosszabb, hegyesebb, alig van belső tartalma, olyan vastag a csontos, kemény héja.

Ezek alatt a sűrű lombok alatt a bokorvilág úgy hasonlít a miénkhez és mégis más. Ott a rózsatúske, de más annak a csipkéje, a levelei is olyan idegenszerűek. Aztán meg a galagonya, rengeteg törvisekkel, de a borbolya szintén elállja a betörő idegen útját szuronyos ághadaival. Legjobban haragudtam egy különös cserjére, a melynek a törzse tele van hosszú, tú forma tövissekkel, olyan sűrűn, hogy nem lehet belekapaszkodni.

Ezt a bozótrengeteget, meg a fatörzseket, de meg az álló fák ágait is aztán te futja az iszalag, meg ennek sok más fajja, továbbá a japáni komló, meg a vadontermő szőlő, a melynek savanykás sötétkék bogycsücséi épen érésben találhatók. Aztán az olasz jázmin, meg néhány lonczféle lepi el a virággal a téli viharoktól megtépett fatörzseket, zsongó méhrajt csalva maga körül bódító illatárjával.

BETEGSZÁLLÍTÓ AUTOMOBIL-KOCSI.

Egyik-másik kuszó növény hatalmas vastagságú szárával túlterhelte az ágat, a mire felkapaszkodott, azt magával rántotta a földre, az embertörzs vastagságú ág háncsával még az ágon függ, de koronáját ellepte a tolokodó vendég, aztán a letört ágon tovább kuszott fel a fa legmagasabb csúcsáig s most annak lombjával összekeveredve dugja elő bolyhos gyümölcseit, a fatörzset pedig a leirhatatlan össze-visszaság, s az egymással küzdő növényzet zürzavaros torlasza hozzáférhetetlenné teszi.

Lenn, a széles, homokos és kavicsos, itt-ott iszapos folyóvölgyön a nyárfák, meg a fűzfélék élnek csak, de ezeknek koronája alig látszik ki abból a növényzetből, a mi a földet ellepi. Ez a legmeglepőbb és legkülönösebb látvány. Messziről virággal telt mezőnek nézéd, közelről ölnyi magas, különös bozót, a farkasok és bengáli tigris igazi tanyája. Pedig mind ismerős ám az a fűfélé, meg a többi virágos növény, a mi itt tenyész, hanem csodálattal áll meg előtte az utas: ki vagy te, óriás? Hatalmas csalánféle nyújtja fel hosszú, égetően csipő köróját a fűz lombja közé, aztán meg a mi vadrezedánk, de embermagas! Virágfüzéré látnyi hosszú, virágai sokkal nagyobbak, alig ismerni rá. Amott meg virit az őszirózsa vadon, de bokrai alatt árnyékokat talál, szürkés ibolyaszín virágai ellepi a bokor déli oldalát. Aztán valami nádfélék kezdődnek, ezek már olyan magasak, hogy felnyújtott karral sem érni el a virágát, míg végre az igazi lapály-növényzet veszi át az uralmat, a hol a főszerepet a fekete üröm viszi. Mintha valami kis csodálatos szálak erdőben járnánk, alul már nincsen levél, csak felnyúló függélyes szálak, leginkább üröm, nád, meg valami ernyőséle. De ott van köztük, mint egy lombos fa a fenyük közt, a bürrök, literes palack vastagságú szárral, meg az elvadt kender, a mihez fejsze kell, hogy ki lehessen vágni. Olyan, mint egy kis tereblyes fa. Itt-ott a kis rengeteget a patak valami árvice megdöntötte, a kórók lefekték s befutotta őket az iszalag; ezen már bajos áthatolni, mert nyakig besüpped az ember a ropogó kórók közé.

Kirándulásaimban rendszeren át kellett gázolnom egy ilyen rettenetes növénytelepen, persze először delejtvél, mert ha egyszer belementem, kilátást többé nem nyerhettem.

Egyszer, mikor a tüzesen izzó déli napsugarakkal szemben másztam fel egy gerincze, nagy, fehér napkalapban, a gerinczen felbuknva, annak déli, napsütötte oldaláról egy hatalmas vadállat ugrott fel a legelső fák lombjaira s aztán csörtetve iramodott tova ágról-ágra, mig-nem félelmes horkanásai elhangzottak az erdőben. Valami párducz-féle volt! Hatalmasan megijedtünk egymástól, hisz nálam csak revolver és kalapács volt, rettenetesen gyöngye fegyverek a tigrisrokonnal szemben. A fenevad pedig valószínűleg nagy fényes-fehér napkalapompótt rémült meg.

Kirándulásaim közben telt, múlt az idő s lassanként őszbe csavarodott a szép, száraz, enyhé nyár. A derült melegek után hirtelen jött néhány fagyos éjjel, a mikor reggel a déri némi nyoma fedte a házak tetejét, október elején. Ez volt a téli első lehelle. Szél és vihar nélkül, szárazon köszöntött be s így a lombok érintet-

lenül sárgultak el s lassanként tündérkertté varázsolódott az őserdő.

Bámúlva láttam ezt az ezeregyéji mesevilágot.

Minő fák, minő lombok! Az ihar, meg a tölgy levele égő pirosra hervadt el, mellette a kóris levelein át aranyárgán szűrődött be a nap, a hárs levele barnás lett, a diófa pedig majdnem fehérsárga. Az alsó bokrokat megvédelmezte a lombmennyezet a dérképződés ellen, azok még zölden virítottak; csak itt-ott, a bokor tetején ment át a lomb az aranyárgába és a karmazsinpirosba. A legcsodásabb, lehelletfinomságú színek valóságos özöne borította a mély völgyet kerítő hegyoldalát.

Lenn, a völgyben azalatt a növényzet teljesen elszáradt s a resecgő, ropogó kórók közt csörtetve bujkált a vadkan, a bozótlepte hegyoldalon pedig magasakat szökdelve menekültek előlem az őzek. A fázánvadászat, a mely eddig is busásan hozott a konyhára, még kedvezőbbé vált, mert a fényes tollu fázánkakas nem bujhatott többé a sötétlombú bozót közé.

Aztán jött egy hideg éjszaki szél, apró jégtűket hordott magával; nem lehetett azt hőcsésnek mondani, mert majdnem derült volt az ég, csak vékony homály takarta a napot; ezzel aztán vége lett a tündérerdőnek. Mikor a vihar után kimentem, zörgő levelek fedték az ösvényeket s a fák lombtalánul zúgtak a csipős szélben.

A MARGITSZIGETI ÉS ESKÜTÉRI HIDAK ÉPÍTÉSE.

A margitszigeti hídszárny építése, — melynek czélja, hogy a gyönyörű szigetet szárazon is megközelíthetővé tegye, — befejezéséhez közeleg.

A múlt év március havában kezdtek meg a feltöltő földmunkákat, mely a sziget területét 24 kataszteri holddal növelte, de az új híd tulajdonképeni munkálataihoz csak az évi április elején fogtak s mégis már augusztus 15-én átadható lesz a közforgalomnak.

A sziget déli része a feltöltéssel még közelebb nyomult a szintén róla nevezett Margithíddhoz s csúcán ott emelkedik a díszes kópillér, melyen az új híd vasvezete nyugszik. Ez az ívet a Margithíd többi íveivel hasonló kivitelben készült s négy vasjáróval áll; a gyalogjáró itt is karzatszerűen erős vaskarokra fektetve szégyezi a kocsit. A hídszárnynak a szigetre támaszkodó följárója két oldalán már készen állnak a vámszedő házikók is, melyek a híd stílusában épültek.

A híd vas- és kő anyaga mind hazai; a vaszerkezet a magyar kir. államvasútak gépgyárából került ki. A jövő hóban kerül sor a híd-burkoló munkálatokra, mely alkalommal szétzedik a híd ívetet még most tartó faozólózetet. Augusztus elejére pedig a szelíd lejtésű híd földtöltése is eléri a szintvonalat s készen lesz a hidláb körüli szigetet védő kőburkolat is.

A Margit-híd eddig is egyik nevezetessége volt a hidépítésnek főleg a miatt, hogy a Margit-szigetet közrefogó Duna két hatalmas ágának egyesüléséhez alkalmazkodva, oldalvást is ívszerűleg hajlik, vagyis kanyarodással lép át a folyam egyik partjáról a másikra. Most még érdekesebb

alakot öltött az által, hogy a közepéről szárnya épült a Margit-szigetre s így a híd három ágúvá lett, a mely három ág nem egymásra merőlegesen eső vonalban, hanem csillag alakúlag hajlik össze a hídnak vaskos bástyához hasonló közép pillérére. Emiatt a Margit-híd valóságos különlegesség a maga nemében, melyet a főváros minden látogatója meg fog nézni.

Az eskütéri híd építése is gyorsan halad előre. A Duna két partján álló följáró kópillérek már február óta teljesen készen állván, megkezdődött a lánczamarák mélyében a legfontosabb munka: a lánczavék végeinek megerősítése s az ezt körülvevő kőépítmény felépítése. A híd két oldalán levő vaszerkezet, úgy nevezett hidvitalapzat, immár felépítve kitölti a pillérek és lánczamarák közötti távolságot, magasan kiemelkedve az útezi járók színvonalára felett; fölépült a hidpillérre emelendő lánczavék vastornyok favázás gerendázata is mindkét oldalán. Ezen maga nemében páratlan, 296 méter nyílású hidv teljes befejezése, illetőleg a híd felavatása 1902 szeptember végére van kitűzve.

Együttal mindkét oldalon folytak a hidépítéssel kapcsolatos városbálozási munkálatok is. A budai oldalon a Gellérthegy oldalából óriási bontó és robbantó munkával tekintélyes darabot levágtak, hogy a hídfeljárónak kellő tágasságú helyet csináljanak. A pesti oldalon pedig egymásután épül az új „Eskü-út” palatosa; a király háza és több más új palota. A gyönyörű új úteza egyenes vonalát csak a régi belvárosi templom kiugró s a hídfő feltöltései következtében, ma már az úteza színvonalán alul mintegy negyedfél méternyi mélyen fekvő épülete törli meg, a mennyiben déli oldalával beér az úteza szélébe; de előbb-utóbb ennek eltávolítására is rákerül a sor.

BETEGSZÁLLÍTÓ AUTOMOBIL-KOCSI.

Budapesten is látni már néhány automobilkocsit, melyeket részint ártucikkok szállítására, részint pedig magánosok, szórakozás vagy gyors közlekedés czéljából használnak. Külföldön, különösen Párisban azonban ez a nálunk még ritka közlekedési eszköz már nagy elterjedést nyert s míg a legelőkelőbb társaság férfi- és hölgy-tagjai sportból hajtattak a boulevardokon végig csinos s rendkívül gyorsan járó automobiljaikon, a gyakorlati emberek már számos módját találták ki e hasznos találmány értékesítésének. A kerékpározás divatja is csökkent, a mióta az automobil fölaltatták, mert ez ugyan költségesebb, de kényelmesebb s gyorsabban is lehet vele járn.

A párisi levélhordók és távirat-kézbeseítők kétkerekű automobil-kocsikon járnak be az utcákat, nagyobb üzletek pedig nem is lehetnek el nélkülük, ha ártukat gyorsan s pontosan akarják a vásárlókhöz juttatni. Budapesten a postai csomagszállítás terén tettek néhány év előtt kísérleteket benzín-motoros önműködő kocsikkal, ezek azonban nem váltak be.

Nagy hasznát lehet venni az automobilnak a mentőszolgálat terén. Alenczen francia városban az ottani mentőszolgálat már be is rendezett accumulatoros kocsikat áll czélra. Ha valamely nagyobb távolságban levő helyről jelentenek balesetet, ilyen gépkocsira ül az orvos s néhány perc alatt ott terem, a hol segítségére szükség van. Ha a beteget a kórházba kell vinni, e czélra szerkesztett kétkerekű betegszállító kocsit csatolnak a géphez s így baj nélkül s a lehető legnagyobb gyorsasággal szállíthatják a beteget oda, a hol aztán rendes gyógykezelésben részesülhet.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Radó Antal: *Két olasz költő. Budapest.* Egyszerre kétféle kiadásban jelent meg ez értékes kis gyűjtemény, egy díszesebb kiadásban, s mint a „Magyar könyvtár” egyik füzeté. Irodalmunknak határozott nyeresége, hogy Radó Antal egy tanulmány kíséretében számos sikerült fordítással bemutatja a magyar közönségnek a két kiváló olasz költőt, Ada Negrit és Annie Vivantit. Buzgó műfordítónk ritkán végezte feladatát nagyobb szeretettel, nagyobb odaadással, sőt hozzá tehetjük, na-

gyobb sikerrel; egészen átengedi magát a varázsnak, melyet e két gazdag költői lélek gyakorol az olvasóra. Bevezető tanulmányában, melyben úgy Ada Negri, mint Annie Vivanti életét és költészetét meglepő színekkel rajzolja, úgy látszik, mintha a pálmát az utóbbinak nyújtáná; de fordításából azt érezzük, hogy az ő szívé is, mint a miénket, erősebben megkapja Ada Negri egyszerűbb, csöndesebb, de egyáltalán mélyebb költészeté. Ada Negri, a szegény gyári munkásnő leánya, majd pedig szegény tanítónő, ki évek során át töltögeti egy elhagyott kis faluban a tudomány elemeit a gyermekek fejébe, nemcsak egyénileg végtelenül rokonszenves, hanem a műszaknak is kiváló kedvence. Lelkéből a szegénységben, nyomorúságban is tisztá, nemes hangok fakadnak. Ismeri az örökös inségre, szenvedésre kárthatott nép minden bűját, baját, szíve együtt sír a szenvedőkkel; de nem válik sem a szociális utópiák alvajárójává, sem az anarchia vörös rémének furiájává. A vallást nem igen emlegeti, de azért költészetében mintha a keresztény megnyugvás lelke is ott lebegne. S mennyi szeretet, mennyi emberszeretet lakik ebben a gazdag szíven. Annie Vivanti jellemzésül legyen elég idéznünk e pár sort Radó Antal tanulmányából:

„Női kéz ritkán irt le oly sorokat, a minőkben ez a világra kidobott, féktelen ifjú teremtés lihegte el bánatát, életszomját, szerelmét. Ezekben a versekben olyan asszonyi lélek nyilatkozik meg, mely túlteszti magát minden sablonon, mely nem akar tompított hangokon megengedni: Annie Vivanti az ő női érzéseit férfias egyenességgel tárja fel.”

Mutatványul a szép gyűjteményből ide iktatunk mindkét költőnőtl egy-egy költeményt:

Utcai suhancz.

Ada Negri költeménye.

A sáros úton hogyha őgyeleg
A szurtosképű szép gyerek,
Ha látom összerongyolt ujjasába,
Lyukas cipőbe szaladgálva;

A gyalogok, a szekerek során
Ha átalbúvik szaporán,
Kavicsot szedve és kutyákra dobva,
És már is csalva, már is lopva;

Ha látom, arca milyen nevető
— Szegény, szegény vadörzsa-tő! —
S elgondolom, hogy édes anyja gyárba,
Az apja meg tömlőzbe zárva;

Megfájdul szívem s minden mást feled:
Csak egyet kér: „Mi lesz veled,
Tudatlan néve fel, nem látva kit sem,
Ki gyámoltosod, megsegítsen?”

Oh kunyhó csacska pintyökéje te,
Ha nagy léssz, vaj megéred-e,
Hogy két kezed tisztes munkába lássák?
Vagy útad bűn lesz és galadság?

A munkás-zubbony léssen-e ruhád,
Avagy talán fegyverez kabát?
Hol látlak egykor újra? Míhelyedbe?
Börtönbe? Vagy kórházba fekke? —

... S ím, kedvem volna annyi nép előtt
Menten szivemre vonni őt,
Hogy mondaná meg hosszú ólélesem,
Mily jajjal és mily szárván nézem ...

Soká-soká el nem ereszteném,
Meleg csókkal fereszteném,
Aztán mint hogyha testvér csüggne rajtam,
Ezt sűgná a fülébe ajkam:

• Sok gyásztól, kintől görnyedt nyakam is,
Vagyok vadörzsa magam is,
Az én anyám is dolgozott a gyárba —
Szeretlek, te kis árva!

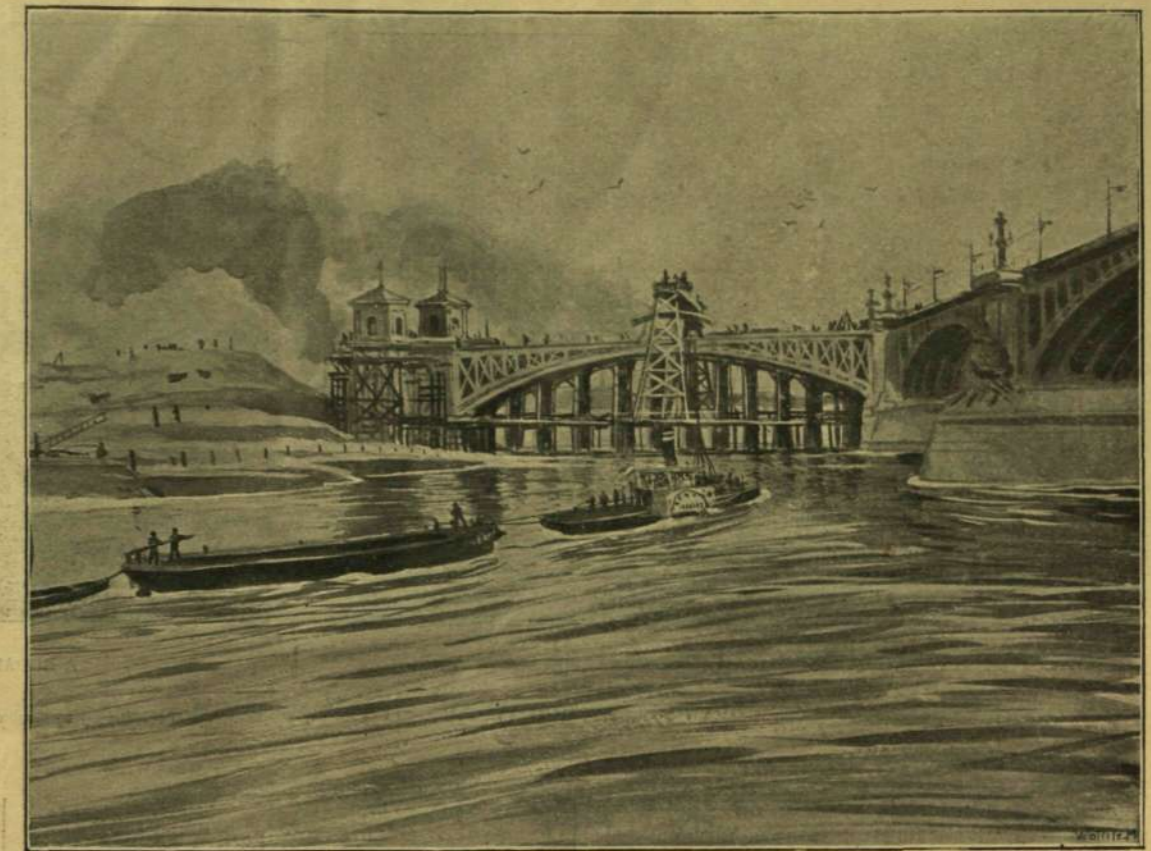
Ötven év múlva.

Annie Vivanti költeménye.

Mint vén leány, derülten, nyugalomba,
Pirosol arcozál, bajtól sohse nyomva,
Mosolygva mindig és sokat beszélve —
Igy élek én majd mához ötven évre.

A házam nem lesz éppen szörnyű rendes,
De pap-, kanári- és ecizától ment lesz,
És megtelik majd este, délbe, reggel
Virággal, muzsikával és gyerekekkel.

Lesz sok-sok fénye, sok-sok levegője,
Sok kedves arcú, lármás nevetője;

A MARGIT-SZIGET HÍDJÁNAK ÉPÍTÉSE JUNIUS ELEJÉN.

Paur Géza rajza.

Mint holmi apró gyermek-menedéklye:
Úgy meg lesz rakva pajkos esemetékkel.

S lelke meg nagy csönd. Mi ma ideálom:
Mosolygok majd a régi, dőre álmon,
Az ókularém homlokokra tolvá ...
És minden emlék elszáll, mint a polyva.

És végre egy derült nap tiszta reggél
(Őszszel ha volna, legjobban szeretném!)
Lelke meg majd valami cene zsendül,
Mint hogyha chorus szállna le a mennyből.

Zsöllyém a tárt, nagy ablak mellett lésszen,
S magam nyugodtnak, csak fáradságnak érzem,
S majd béözönök az az enyhe, szűz fény
S ott fog ragyogni gyér hajam ezüstjén.

Kezem ölemben, békességgel telten,
Igy adom át a végtelennel lelkem,
Igy küldöm testemet a síri mélybe,
Terád gondolva s az Urban remélve.

Szabolcs vármegye. Egyik köteté ez a Dr. Borovszky Samu szerkesztésében megjelenő „Magyarország vármegyéi és városai” című nagy enciklopédiai vállalatnak. Ismertette van benne huszonkilencz író tollából Szabolcs vármegye, annak természeti, népességi viszonyai, története, jelen állapota, minden rendelkezésre álló adat gondos felhasználásával. Az 574 oldalra terjedő nagy alakú kötethez 15 műfellelket van csatolva, továbbá 14 egész oldalas kép, a szöveg közt pedig 350 kisebb-nagyobb ábra, többek közt a szabolcsi nemeselek címerei is, — melyek közül 40 eddig ismeretlen volt, — valamint számos olyan egyén arcképe, kik a megye életében, a múltban vagy jelenben nevezetesebb szerepet játszottak. A könyvnek külső kiállítása is szép s díszes, kemény táblára van kötve. A „Magyarország vármegyéi és városai” kiadóhivatalánál jelent meg. Budapest, VII. Almásy-tér 2. sz. Ára 12 korona.

A sárkányok országából. *Életrajzok és utirajzok* Khinából. Irta Cholnoky Jenő. A világ legrégibb és egyik legnagyobb birodalma Khina, aránylag még ma is kevéssé ismeretes az európaiak előtt, a kínai népről pedig sok ferde, a valóságnak meg nem felelő nézet van szétlérére elterjedve. Ezért tett Khina megismertetésére kiváló szolgálatot Cholnoky Jenő, fiatal magyar tudós, a ki a hatalmas területű országban másfél évig utazott, többnyire gyalog, 6000 kilométernyi utat téve meg, érintkezvén a nép minden rétegével s így szerezhette előle ismereteket a kínai viszonyokról, melyeket aztán az ő leírása nyomán egészen más színben látnunk, mint eddig. Cholnoky éles szemmel, gondos lelkiszeretettel figyelt meg mindent, nagyobb felméréseket, geológiai buvárlatokat eszközölt, miközben fel-

fedezéseket is tett. És mindezt könyvében vonzóan írja le. A vaskos kötetben, melyet a Köves és Boross cég adott ki Veszprémben csinos kiállításban, — 197 ábra és egy térkép is foglaltatik.

Pheidias tanulmány az antik műtörténet köréből, írta Sáfány Lajos. A 81 lapra terjedő füzet a hellen világ plasztikai művészeté legnagyobb alakjának Pheidiasnak korát és alkotásait ismerteti, valamint Athene műemkekeit, melyek nagyrészt Pheidias művészetének és szellemének hatása alatt keletkeztek. A kötet ára 2 korona.

Két új regény. Miskolcraól egyszerre két irónő egy-egy regényét kaptuk. Az egyik *Tovises utakon*, Vidats Jánosnéól, ki a szépirodalmi lapokba már több elbeszélést írt. Ez a regény első nagyobb műve, s egy fiatal nő történetét írja meg benne, a ki férje mellett sokat szenved, közben új szerelem támad benne, de ez az érzés is félreértések és küzdelmek egész sorával teszi próbára. Végre elcsügged, elfárad s önkényesen oltja ki életét. A sok apró részletességgel kidolgozott regény csinos kiállításban jelent meg *Szelényi és társa* nyomdájában. — A másik regény *Czinizmus és ideáizmus*, írta Csicseri Orosz Adrienne. A francia előkelő társadalomban játszik a történet, melynek alapja szintén szerelmi küzdelem, s folyékonyan van elbeszélve. Az író nő lélektani fejtegetésekkel is kísérő regényének helyzeteit.

A szárad bűne. *Regény* két kötetben. Irta Rodignes Ottolengni, fordította Révész Paula. Az Athenaeum kiadása. A regényben főszerepe van egy hivatásos és egy műkedvelő detektívnek, a kik egy gyilkossági esetet akarnak kideríteni s az első üldözésbe veszi a meggyilkolt fiát, kit bűnösnek tart. A műkedvelő detektív minden létsátt ellenére is ártatlannak tartja a fiatal embert, nyomozásait folytatja, miközben egy más bűntettre jön rá, a gyanúsított fiatal ember ártatlansága pedig kiderül. Nagyobb szerep jut még egy tolvaj főnöknek s egy szenteskedő vén ezredesnek. A regényben sok a meglepő fordulat s bár valószínűtlenségek és lélektani képtelenségek is vannak benne, elég érdekes olvasmány az efféle irodalmi termékek kedvelőinek. Ára két kötetnek köté 2 korona.

Az ókori lexikonból, melyet Petz Vilmos szerkeszt, megjelent a 4. füzet, mely a munka I. kötetének 13—16. iveit foglalja magában. Az Aquinum-tól Assusig terjedő cikkek között számos nagyobb kiterjedésű is van, továbbá Arcidava, Arrabo, Arrabona cím alatt hazánkbeli ó-kori visszaemlékezést és ismertetést tartalmaz. A füzetet 33 ábra díszíti, melyek közül öt aquinumi és tordai tárgyakat mutat. Ára egy-egy füzetnek 1 korona. Kiadja a Franklin-társulat.

Falusi könyvtár. Ezen cím alatt sok hasznos, népies füzet jelenik meg már évek óta a *Franklin-társulat* kiadásában, melyekhez legújabbban a 48—52-ik füzetek járultak. Ezek közül két új füzetet a *Szarvasmarha tenyésztése és hasznosítása* tölt be, *Sierbán Jánosól*. El van itt mondva a szarvasmarha természetrajza, a tenyésztési eljárások, takarmányozási tudnivalók, ezenkívül pedig alapos

A PESTI OLDALI FÖLJÁRÓ ALAPOZÁSA AZ ÚJ ESKÜ-ÚT VÉGÉN.

A BUDAI HÍDFŐ A RUDAS-FÜRDŐ MELLETT.

AZ ESKÜTÉRI HÍD ÉPÍTÉSE. — Pauc Géza fényképe után.

utastás van adva a tejkészletről, vaj s turó készítéséről. A következő füzeten szintén Sierbán János ír *«A kendertermelés és áztatás»*-ról, elmondván a legjobb módokat, a melyek szerint a kenderből minél több és biztosabb hasznót lehet nyerni. Nagyon érdekes a *«Hogyan védekezünk a szőlő ellenségei és betegségei ellen?»* című füzet is *Rombay Dezső* tollából, mely munka könnyen érthető, és kimerítő utastást ad a szőlő mindenféle betegségei, ellenségei ellen való sikeres védekezésre. *«A juhtenyésztés alapjai»* melyet *Monostori Károly* írt, kitűnő kézi könyvül szolgálhat mindazok részére, a kik juhtenyésztéssel foglalkoznak. Mindezen elsorolt munkák számos ábrával is vannak illusztrálva. Egyegy füzet ára 1 korona.

Fesztv Árpád új festményei. Fesztv Árpád, ki jelenleg Firenzében tartózkodik, bibliai tárgyú nagy festményen dolgozik, mely három részben Krisztusnak a keresztről levételét és sirba tételét ábrázolja. A hármasképből most a középső, mely a legnagyobb méretű, dolgozik, a két kisebb alkuhoz is elkészítette már a vázlatot. Az első kép a keresztről levétel, az alszállt nap utolsó fényével megvilágítja. A két gonosztevő még ott függ, de Krisztus testét már levették. A középső festmény a szomorú menetet tünteti föl, a mint négy izmos alak viszi az Üdvözítőt holttestét, hozzátartozói pedig mély fájdalommal követik; a megható menetet a szegények csoportja zárja be. A művész már jól előhaladt e kép festésével s a kik látták, nagy elismeréssel beszélnek róla, valamint a benne megnyilatkozó mély érzésről, erőteljes stílusról. A harmadik rész a sírnál szomorkodó asszonyok csoportja lesz.

A kecskeméti templom freskói. A kecskeméti plebánia-templom szentélyét, hajóját és khórusát freskókkal díszítik s a művész feladattal *Roskovics Ignác*ot bízták meg.

Színházi hírek. A fővárosi színházak nagy része már megkezdte a nyári szünetet, és csak szeptemberre nyílnak meg ismét. Az *Operaszínházban* jun. 10-én volt az utolsó előadás, a *Nemzeti Színházban* 16-án, a *Magyar Színházban* pedig 17-ikén lesz. A *Népszínház* és *Vigszínház* még e hó végeig nyitva marad.

Az *Operaszínházban* e hó 10-ikén délelőtt *Mészáros Imre*, az új igazgató a színház művészi személyzete előtt felolvasta *Káldy Gyulán*ak, az előbbi igazgatónak bícsúzó levélét. *Káldy* meleg köszönetet mondott a személyzetnek az oadaó támogatásért, melyben részesítették. Ő mindig arra törekedett, hogy a klasszikus zenében a magyar zene is megteremtse megillető helyét. *Várady Sándor* szöveg után *Káldy* érdemeiről és a személyzet nevében arra kérte az új igazgatót, tolmácsolja előtte hálás érzelmeiket.

A *Magyar Színház* részvénytársaság igazgatótanácsa a színház igazgatójává *Reiner Ferenc*z írt nevezte ki. A színház előbbi igazgatója *Beöthy László*, a Nemzeti Színház mostani igazgatója volt. Az új igazgató nevét meggyarosította és *Rajna* néven vezeti a színház ügyeit.

Lendvay-ünnep Szatmárott. Junius 9-én tartották meg a szatmári színházban az id. *Lendvay*

Márton-szobor alapja javára rendezett díszelőadást. A színházat szüntűlt megtöltötte a közönség. *Sardou «Csapodárok»*-ja került színre, melyben a budapesti Nemzeti Színház több tagja is közreműködött. Az előadást *Bartók Lajos «Lendvay emlékezete»* című prólogusa előzte meg, melyet a szerző maga szavalt el nagy hatással. *Bartók Lajos* verséből idéztük a következő részt:

S ez volt a művész, mindnyájunk szive.
És benn lobog szeretet, gyűlölet,
Mind, a mit egy nemzet csak érezett.
Világot, életet jelentő deszkák,
Miként bírál el gyöngye vállatok
Ez óriások súlyos lépteit?
Csodás hősöknek adatok ti bölcsőt,
S ne emlékezzünk rájuk s ne kövessük?
S így a bölcsőtől koporsót faragjon
A honfiatlan romlott lapzsiság,
S temessünk téged el, magyar művészet,
Elő-halottként, szegényestá sirba,
S veled nemes, magyar költészetünket,
S mellétek a nép erkölcsét, a tiszta
Nemzet-erőt is? mert együtt török le
Mindez, mint ággal lomb, virág, gyümölcs,
S pusztul utánuk busan a kopár törzs.
Nem, bész Apolló, jöjj, kontár kufarok
Korbácsolójá! Tháliád segits meg,
És templomából fűd ki az ihletetlen
Üzereket, kiknek búncsernkában
Ma a közönség megtanul pirulni,
És holnap nem pirulni semmitől;
Kik színökről érzést, gondolkozást
Kitaltanak, főt, szívet megrabolnak...

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia junius 11-dikén dr. *Pauc*er Gyula elnöksége mellett ülésezett.

Czobor Béla bejelentette, hogy Árpád-házi boldog *Margit* ezüst házi oltárkája, a melyet évek óta keresnek, megkerült. Ezt az oltárkát *Rómer Flóris* 1864-ben még látta a rakosányi várban, mint *Baithány Vinczéné* tulajdonát. 1867-ben egy majna-frankfurti antikváriusnál volt. Aztán nyomára vesztett. Most, a párisi kiállítás alkalmából, *Széchenyi Béla* gróf, szerencsés összeköttetései révén nyomára lett az oltárkának. Ezüstből van, remek áttetsző zománczsal ékítve, rajta néhány apostolnak és szentnek a képe, s a közepen *Szűz Mária*, karján *Jézussal*. Már látható is a párisi kiállítás magyar történelmi csoportjában, s lehet, hogy majd nem sokára visszakerül hozzánk a sokat hányatott ereklye. Ezután *Mátyás Flóris* olvasta fel dolgozatát *«Szent László és Imre királyok végnapjairól és II. Endre életéről»*, fogságáról és temetéséről. A három király halálának napjaira vonatkozó helyreigazításokat adott elő. Azt is bizonyította, hogy *Szent László* király földi maradványait nem Nagy-Váradon temették el, hanem *Somogyváron*, s csak 11 hónappal később vitték át Nagy-Váradra. Ezzel az úln véget ért.

A Fehérkereszt-Egyesület ünnepe Szegeden. Junius 14-ikén nyitották meg Szegeden az országos Fehérkereszt-Egyesület állandó lelenczházának palotaszertű épületét. Az országos egyesület fővédő-asszonya tudvalevőleg gróf *Lónyay Elemér*né, s híre járt, hogy jelen lesz az ünnepélyen, de néhány

nap előtt tudatta, hogy közbejött akadályok miatt el nem mehet. Az ünnepélyben részt vett Szeged város hatósága, közönsége; a szegedi lelenczház védnökönje *Gerliczy Ferencz*né báróné, továbbá *Budapestről Teleki Géza* gróf és *Tabody József* az egyesület elnöksége részéről. A megnyitó ünnepély nagy és előkelő közönség jelenlétében folyt le a lelenczház Lengyel-utcai helyiségében. *Gerliczy Ferencz*né védnököné mondott megnyitó beszédet, mely után *Kreybig Leontin* szavalt el *Kozma Andornak* ez alkalomra írt *«Fehér kereszt»* című költeményét.

Előfizetési fölhívás

a július—szeptemberi évfolyamra.

Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése junius hó végén lejárt, fölkérjük előfizetéseik mielőbbi megújítására, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

A *«Vasárnapi Ujság»* szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, hetenként két és félíven, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel jelen meg. A *«Vasárnapi Ujság Regénytára»* című állandó heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi íróktól közöl elbeszéléseket és regényeket képekkel.

A *«Politikai Ujdonságok»* előfizetői új év óta e lapnak hetenként egy nagy ívre terjedő politikai tartalma mellett külön díj nélkül kapják a *«Világkrónika»* képes heti közlönyt és a *«Magyar Gazda»* című havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet. Ez új rendezés folytán politikai hetilapunk terjedelme mellékleteivel együtt bővebb, mint eddig volt; előfizetési áraink azonban az eddigiek maradtak.

A *«Világkrónika»* című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeren közöl nagyobb elbeszéléseket, utirajzokat, úgy szintén mulattató közleményeket, talányokat, stb.

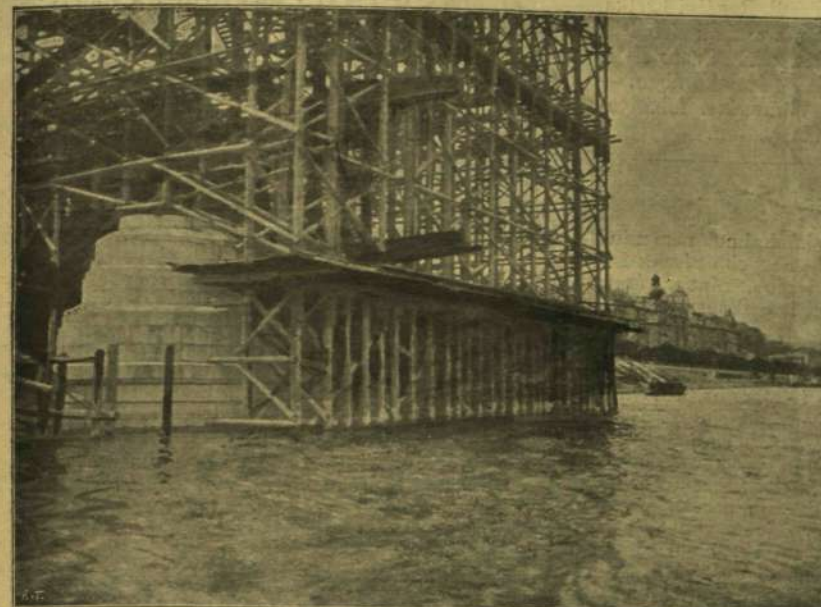
Előfizetési föltételeink:

A *«Vasárnapi Ujság»* negyedévre 4 korona, — félévére 8 korona.

A *«Vasárnapi Ujság»* a *«Világkrónika»* val együtt negyedévre 4 korona 80 fillér, — félévére 9 korona 60 fillér.

A *«Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával»* negyedévre 6 korona, — félévére 12 korona.

Az előfizetések a *«Vasárnapi Ujság»* és *«Politikai Ujdonságok»* kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők. Egyes előfizetések legelőszérűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

A BUDAI HÍDPILLÉR A DUNA FELŐL.

A GELLÉRT-HEGY LEVÁGOTT OLDALA A BUDAI HÍDFŐ ELŐTT.

AZ ESKÜTÉRI HÍD ÉPÍTÉSE. — Pauc Géza fényképe után.

MI UJSÁG?

Az országgyűlés elnapolása. *Széll Kálmán* miniszterelnök június 14-ikén Bécsben volt, s Ő Felsége kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök magával hozta Bécsből a királyi kéziratot is, mely az országgyűlést a nyárra elnapolja. A múlt héten június 8-án a képviselőházban, a hol az nap négy parlamenti bizottság tartott üléseket, a pártkörben, a miniszteriumban sokan üdvözölték *Széll Kálmán* miniszterelnököt abból az alkalomból, hogy e nap volt 55-ik születése napja.

József főherceg a Székelyföldön végzi most honvéd főparancsnoki szemleutját. Minden állomáson lelkesedéssel fogadják; útja egész diadalmenet. Székely-Udvarhelyen a várost föllobogózták érkezésére, s az állomáson az ott időző gróf *Majláth* Gusztáv püspök üdvözölte, majd *Hollaky Artur* főispán fejezte ki a székely nép hódolatát. **József királyi herceg** megköszönte az üdvözlést:

«Mélyen meghatva érzem magam e szavak által — így szökött. — Legyenek meggyőződve, hogy ahhoz a néphez, a mely a magyarság védőbástyája, s olyan és annyi fényes tanfeljelt adta hű szolgálatainak a hazáért, békében és vérszenben, változatlan, legbensőbb érzellemmel viseltetem.»

Jókai Párisban. A francia írói és művészi körök kedves vendégül fogadták Jókait s ünnepélyeket rendeztek tiszteletére. A magyar kiállításnak is egyik érdekesebb része az irodalom iránt érdeklődőkre nézve a *Jókai-szoba*, a hol a költő összes munkái és azoknak az összes európai nyelveken megjelent fordításai láthatók. A kormánybiztosság részéről a Jókai-szoba látogatói egy kis füzetet kapnak Jókai életéről és működéséről.

A francia nyelven írt füzet dr. *Molnár Géza* munkája. Jókai rövid életrajzán kívül tartalmazza Jókai műveinek teljes bibliográfiáját, tehát nemcsak a magyar nyelven megjelent művek címzeit, de az összes megjelent fordításokét. Ebből kiderül, hogy Jókainak 137 munkája megjelent német fordításban, 23 műve angol, egy horvát, hat dán, 16 finn, hét francia, négy hollandi, hét olasz, 48 lengyel, két román, 30 orosz, két rutén, 16 szerb, két szlovén, 16 svéd és 22 cseh nyelven.

A *«Figaro»* szerkesztősége a zeneműveiről nálunk is jól ismert *Saint-Saens* zeneköltő tiszteletére

rendezett bízalmos ünnepére külön is meghívta Jókait és feleségét. Megérkezésekor a *«Figaro»* szerkesztősége üdvözölte a magyar író, majd Jókainak karját nyújtva, bevezette őt a díszterembe. A jelenlévő közönség lelkesen megjelente a költőt és feleségét. Jókai tiszteletére külön ünnepet is rendeztek e hó 12-én, díszdebűt, melynek rendező bizottsága előkelő francia írókból és művészekből alakult, *Claretie* a hírneves író és a *Comédie Française* igazgatója elnöklése alatt.

A párisi írói és művészi előkelőségek egész gárdája jelent meg junius 12-én a Champs-Élysées-n levő *Cubat-féle* vendéglő termében.

A rendezőbizottság tagjai voltak: *Charles Beauquier*, *Paul Hervieu*, a francia akadémia tagja,

Leon Bourgeois volt miniszterelnök, *Henri Lavédan*, a francia akadémia tagja, *Jules Claretie* a Théâtre Français igazgatója, dr. *Pozzi* szenátor, *Gaston Deschamps* az ismert kritikus, *Marcel Prévost*, *Anatole France* a francia akadémia tagja. Mellettük jelen volt *Theuriet* akadémikus, *Gaston Paris* a híres irodalomtörténész, *Yves Guyot* volt miniszter, *Catulle Mendez*, *Henry Fouquier* a *«Figaro»* kritikusa, *Mounet-Sully* a Théâtre Français művésze, *Blowitz*, a Times párisi levelezője stb. Magyar honfitársaink közül a francia bizottság meghívta *Lukács Béla* kormánybiztost, *Miklós Ödönt*, *Graenzstein* Béla államtitkár, *Hegedűs Loránt* képviselőt, valamint a kormánybiztosság főbb tisztviselőit és a magyar kolónia kiválóbb tagjait.

Az első köszöntőt *Claretie* mondotta, üdvözölve a mestert, méltatva érdemeit az irodalom terén és dicsérve lángoló hazafiságát. Utána *Hervieu Pál* szólt föl, üdvözölve Jókait a párisi írók egyesülete nevében; s közölvén, hogy az egyesület egyhangúlag dísztagul választotta s elhatározta, hogy tiszteletére külön érmet készítt. *Hervieu* örömet fejezte ki, hogy Jókaiak Magyarországra irodalmát ünnepelhetik.

Jókai mély meghatottsággal válaszolt. Elmondta, hogy egy eszméről kezdett írni. A költészet a politikában» ezímen, s abban azt fejtette, hogy a nemzet költőinek joguk és kötelességük beleegyni a politikába, mert az ő eszméik és ideáik erősebbek az agyúnl. De nem fejezi be munkáját. A költészet a politikában jó a kisebb nemzeteknek; nagy nemzetek költőinek más a hivatásuk, azoknak elég magas a piedesztáljuk, hogy ne kívánjanak arról leszállni, habár a szónoki emelvényen is. Keressük az eszményeket. Ezzel a francia nemzet költőit és íróit éltette. Most *Mounet-Sully* elszavolta Jókainak francziára fordított egy költeményét *«Etoile tricolore»* ezímen. Ennek hatása alatt *Jókai* újra felszólt s a francia tudományosságot magasztalta, mely Magyarországot oly régen lelkesíti. A francia akadémia és Institut halhatatlanul éltette, hozzá téve, hogy az élők legyenek halhatatlanok. Ekkor — *Lukács Béla* a francziákra ürtette poharát, azokra a munkásokra, kik szellemi és ipari produktumaik által mind magasabbra emelik Franciaország lobogóját. Megköszöni a magyar nemzet nevében, hogy eljöttek Jókait ünnepelni és fölszólítja honfitársait, hogy kiáltásuk vele: *«Vive la grande nation!»* — Beszéltek még *Borostyán* és *Szekely*, azután *Kubelik* gyönyörködtette hegedűművészetével a díszes társaságot.

Jókait junius 13-án délelben *Loubet* köztársasági elnök kihallgatáson fogadta. Jókai és neje este már hazaindultak Budapestre, hova 14-én éjjel 12 órakor érkeztek meg. Írói körök ünnepélyes fogadásra készültek, de Jókai hamarabb érkezett haza, mint híre volt s így az ithoni ünneplés későbbre maradt.

A párisi világi kiállításról. A nemzetközi itélő bizottság már döntött a legnagyobb művészi kiállításról, a *«Médaille d'honneur»* (tisztelési érme) sorsa felett. A versenyben, eltérőleg az eddigi szokásoktól, az összes nemzetek résztvettek, de a kiállító nemzetek közül három nem kapott díjat: Magyarország, Olaszország és Svájc. A magyar művészek közt, kiknek önértékességét műveik hatása is igazolta, ez váratlan meglepetést okozott.

Junius 19-én a külföldi kormánybiztosok meghívásának viszonzásául *Lukács Béla* magyar kormánybiztos ötven terítékű ebédet adott a Vendôme-téri Hétel Ritz-ben. Az ebéden megjelentek gróf *Wolkenstein* osztrák-magyar nagykövet, *Delaunay-Bellville* francia kiállítási vezérbiztos, *François Arago*, a külföldi kormánybiztosok részére kirendelt kormánybiztos és *Chardon* vezértitkár, mindannyian feleséggel. Ott voltak továbbá a német, angol, belga, norvég, olasz és más kormánybiztosok és az idegen vendégekben kívül *Graenzstein* Béla és *Kiss Pál* államtitkárok és a kormánybiztosság főbb tisztviselői. — A magyar közoktatásügyi miniszteriumban azzal a tervvel foglalkoznak, hogy az ifjúság tanárai vezetése alatt együttesen meglátogathassa a párisi világi kiállítást. A közoktatásügyi kormány már tárgyalásokat is folytat egy ismert nemzetközi szállítási vállallattal a kirándulás rendezése céljából. A tanulmányi kirándulás külön vonatokkal történék. Az ifjúság Párisban a magyar kormánybiztosság főfelügyelete alá lesz rendelve. — A magyar osztály egyes részeinek fényképekben való megörökítéséről is gondoskodott a kormánybiztos, s ezzel *Erdélyi* budapesti udvari fényképész bízta meg. A fényképek könyv alakban, magyarázó szöveggel is megjelennek.

A párisi magyar történelmi kiállítás rendezőit ábrázoló s mai számunkban közölt arcképcsoporton *Szalay Imre* mellett egy cilindert kalapot viselő alak látható, ki a csütörtök helyi kápolna támpillére mellett szerényen meghűződik. *Delamarre-Didot* ez, az orsz. magyar iparművészeti múzeum francziarországi képviselője, a mi önzetlen, lelkes barátunk, ki a legjobb franczia kézművesek megszerzésével lehetségessé tette, hogy a magyar történelmi pavilon a legelső között volt megnyitható. Az ő eszméje volt, a 26,000 példányban megjelenő *«Gaulois»* vasárnapi képes mellékleteinek egyikét pavilonunk leírásának szánni; s az ő tollából ered ennek leírása is. A *«Gaulois»* s számának első oldalán a közepén a király, s körülötte *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Hegedűs* és *Wlassics* miniszterek, továbbá *Lukács Béla* kormánybiztos arcképe látható.

A budapesti egyetemek rektorai. A budapesti tudományegyetem rektorává a jövő iskolai évre dr. *Rapacs* Rajmundot választották. A hittudományi kar tagja, az egyháztörténelem tanára, ki négy ízben volt a kar dékánja. Az egyházi irodalom terén érdemes munkásságot fejtett ki. A műgyetem rektora pedig dr. *Nosvay Lajos* lett, az Akadémia tagja, ki a tudományos iradalmban széles körű működésével szerzett érdemeket tanári tevékenységé mellé.

Libits kitüntetés. *Libits* Adolf királyi tanácsost, *József* főherceg uradalmi igazgatóját, a ki csak nemrég épült föl sulyos betegségből, újabb kitüntetés érte. A király a derék igazgatónak a mezőgazdaság terén szerzett érdemei jutalmául a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta. *József* főherceg, valamint egész családja mélyen megtisztelő barátsággal viseltetnek *Libits* iránt, a kit a tragikus véget ért *László* főherceg is nagyon szeretett. *Libits*et az egész országban is jól ismerik és nagyrabecsülik, rokonszenves, szeretetreméltó tulajdonaiért, hazafias érzésért.

Dr. Badics Ferencz, a budapesti tanárképzővel kapcsolatos gyakorló főgimnázium kiváló igazgatója, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül királyi tanácsosi címet kapott.

Magyar lakodalom Irlandban. László Fülöp, a kitünő magyar festőművész június 7-ikén tartotta esküvőjét Guinness Magdolna Lucy kissasszonnyal Stillorgan-ban (Irland), a Guinness-család ősi kápolnájában.

Ott voltak a vőlegény kíséretében a művész édesanyja és testvére, és a két násznagy: dr. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos és dr. Tóczy Gábor, az országos képtár igazgató úr. Esküvő után fogadták a család kastélyában, a melyen magyar és ir lobogók lengtek. A kastély előtt elterülő nagy parkban is ünnepélyt rendeztek. Felmentést keltettek a magyar díszruhák, köztük a vőlegény Zrinyi korabeli díszruhája. A menyasszony gazdag fehér selymruhát és fején arany babérszorút viselt. A fiatal házaspár az angol tavakhoz indult nászutúra. Innen Londonba utaztak, a hol László az angol királynő megbízásából a windsori királyi kastély részére lefesti White angol tábornokot. Összel a fiatal pár hosszabb időre Budapestre érkezik. Augustus német császárné főudvarmestere által László Fülöpnek nászajándékul két művészi kiviteli karosgyertyatartót küldött.

Rheuma, csuz, kőszvény és epekőbajok biztonságos gyógyíthatók a tudományon alapon álló Dr. Bissó-féle cxiromnóde kúrával. Ismertetést ingyen és bérmentve küld Szabady János gyógyszerész Budapesten, Damjanich-utca 2/c.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napok alatt: BATHÓ BALINT, Komárommegye egykori alispánja, majd az udvari kerület országgyűlési képviselője, 75 éves, Cszon. — Berzeviczei és kakasalmi Zsuzka Pál, sárosmegyei földbíró, megyebizottsági tag, 58 éves korában, Budapesten. Berzeviczy Albert rokonát szolgálja az elhunytban, valamint számos előkelő családnak is gyászja a halálát. — Dr. Sinkovits Ignác, magyar kir. honvédezdorvos, volt 1848-ki honvédorvos, Kézdí-Vásárhely város főorvosa élete 79-ik, orvosi gyakorlata 51-ik évében. — Id. Bakos Pál, volt 48-as honvédhadnagy, államvasúti nyug. ellenőr, 73 éves, Budapesten. — Oláh Károly, tanítóképző intézeti ének- és zenetanár, 59 éves, Nagy-Körösn. — Szezenó Gyula, jószágbérlet, Hatvanban, 61 éves korában. — Lechner János, pécsi kanonok, 61 esztendőskorában. — Dr. Martonovich József, az egri érseki leycumon a büntetőjog és jogbölcsészet tanára életének 54-ik, tanári működésének 31-ik évében, Egerben. — Pongrácz György, Nógrádmegye árvászeki elnöke, 52 éves korában, Balassa-Gyarmaton. — Lukács Dániel, a szabadságharc alatt hadügyminiszteri fogalmazó, a heves-nagykunsági ref. egyházmegye klerikális esperése, ki a tiszaiari ref. egyháznak 27 évig, a mezőtúri egyháznak 23 évig volt lelkipásztora, 82-ik évében, Mezőtúron. — Boty Lajos, Zala-Egerszeg város polgármestere, 52 éves korában, Zala-Egerszegben. — Mihályi Ede, kir. tanácsos, a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara elnöke, ki tizenhat évig volt a kamara élén, 60 éves. — Conrad Lajos, Ruszt város 25 évig volt polgármestere, élete 64-ik évében. — Dr. Bene Sándor, Ungmegye tiszti főorvosa, 54 évében, Ungvárt. — Jankovich Pál, Komáromvármegye volt levéltárnoka, 66 éves korában, Komáromban. — Kráder Vilmos, nyug. főmérnök, 75 éves, Piskin. — Jambor Ferencz, gazdag és tekintélyes debreczeni polgár 85 éves korában. Végrendeletében nagy összegeket hagyott kulturális célokra. — Rajkai Friebisz István, pestmegyei árvászeki elnök, 42 éves, Cibakházán. — Balázs Zsigmond, hírlapíró, 36 éves, Budapesten. — Eisele József, budapesti gyártulajdonos, fővárosi törvényhatósági tag. — Zek Ferencz, nyug. polgári iskolai igazgató, 61 éves, Oraviczabányán. — Oblatt Mór, nyug. tanító, 67 esztendőskorában, Budapesten. — Bikfalvi István, nagykereskedő, Zilahon, élete 63-ik évében. — Schneiderbauer Jakab, Szegezd város volt bírja, borkezeskedő, 84 éves korában. — Görög Márton, a «Szegezd takarékpénztár» könyvelője, 25 éves korában. — Szatmár (Satrika) Ede, a «Patrianymoda» művezető-helyettese élete 33-ik évében, Budapesten. — Anzál János, építész vállalkozó, 48 éves korában, Budapesten.

Ozv. Hirsche Jakabné, szül. Pollák Borbála, Szatmári Mórnak, az «Egyetértés» politikai dolgozó-társának és dr. Erős Zsigmond fővárosi ügyvédnek anyósa, 70 éves korában, Budapesten. — Paksy Béláné, szül. Fény Piroksa, fővárosi gyógyszerész neje, 45-ik évében, Budapesten. — Ozv. Zsebeházi Kiss Józsefné, szül. Zmeskál Anna 90 éves korában Győrött. — Ozv. Tóth Mártonné, szül. Madecsky Katalin 86 éves korában Erdő-Tarcsán.

Farkasfalvi Farkas Ábrahámné, szül. Ragályi Etelka, 59 éves, Tamásfalván s Dulházában a családi sírboltba temették. — Honvati Kálmánné, szül. Czetz Elza, szegvárú telekkönyvezető neje 60 éves korában. — Schallat Józsefné, szül. Kraus Vilma, kir. főbányatanácsos neje, 46 éves, Vajda Hanyadon.

Szerkesztői üzenetek.

Szeged. A. G. Az úgynevezett kúnhalom nem mind a kúnoktól származnak, sőt legnagyobb részük kő- és bronzkorszaki, tehát sokkal régiebb, mint a kúnok feltűnése. Hanem hogy a kúnok is csakugyan csináltak halmtokat, arra nézve egy nagyon érdekes feljegyzés maradt ránk. Ezt ugyanis a XII. században egy kalandor francia lovag, a ki az akkortájtban az Al-Dunánál tanýázó kúnokhoz is elkerült, sőt valamelyik kún fejedelemmel sógorságra jutott. Ez a lovag beszél el egy kún temetéséről, a hol a halott fölé halmozta a hantokat. Meghalt ugyanis egy kún főember, a kit nagy gödörben lovára ültettek, aztán egyik szolgáját is, — a ki erre önként vállalkozott, — vele élve eltemették. A hű szolgának a jelen volt gyógyszerész sok aranyat ezüstöt ajándékozott, majd a fejedelem bizonyítványt adott neki, hogy urát hiven szolgált, ezzel a szolgáló maga is leszállott a sírba, melyet deszkákkal betettek, aztán pedig roppant nagy halmozattal hordták rá. Az Alföldön levő számtalan halom egyike-másika is láthatott ilyen mindenestre különös és megható temetést, de azok legnagyobb része — ismétöljük — még is sokkal régebbi korból való, a mint ezt a belőlük előkerült különféle tárgyak kétségelentlenül bizonyítják.

Bogdács. H. I. A kéréstől állatok legnagyobb számában verőfényes kaszálokban és sziklás helyeken fordulnak elő; fogásuk legegyszerűbb módja pedig az, ha az ember rádra feszített kosárral leborítja őket.

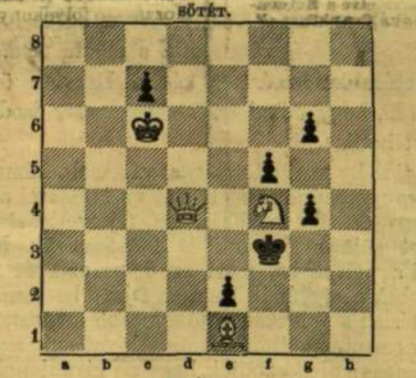
Prölög. Alkalmi költemény közlése lapunkban csak akkor indokolt, ha valamely országos eseményt igyekszik megörökíteni.

Már történet. Elbeszélés. Egyszerű elmondása egy régi történetnek, melynek szárazságán kívül legnagyobb hibája az, hogy alakjainak beszéde, gondolkodásmódja meglehetősen modern, s az egész olyanforma képet idéz fel az olvasóban, mintha mai embereket látna XI. századbeli mór öltözetben köztünk járnai hallana beszélni.

Jauris leánya. A bibliai történetet alakítani akarja, de a toldásokkal csak elnyújtja azt.

SAKKJÁTÉK.

2172. számú feladvány. Fothergill P. G.-től.

Világos indúl a harmadik lépésre matot mond.

A 2155. sz. feladvány megfejtése Ehrenstein M.-től.

- Világos. Sötét. 1. Vd6-e7 ... Hb9-c5 (a) 1. ... Fg3-f2 (b) 2. Vg7-g7+ ... K lép. 2. d5-d6 ... 1. sz. 3. He8-d6 mat. 3. V v. B mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács J. — Csomonyán: Németh P. — Lípótcárt: Hoffbauer Antal. — Losoncban: Demeter J. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

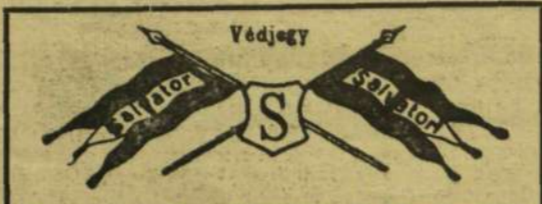
A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 22-ik számában közölt képtalány megfejtése: Cserebogár, sárga cserebogár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

párisi és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utca 4. Haktáronkon található a legjobb és leggyorsabb választék divatos selyemkelmék, csipkék és szalagok, valamint gyönyörű tülltűszek, point lace-ruhák és point lace-kelmék. Fekete és színes selyemkelmék 85 krtól 14 frt. Fouard-, Pungie- és Satin Liberty-selymek 65 krtól kezdve. Angol mosóselym 80 cm. szélességben 1.25 krtól kezdve. Mintákkal kívánatra készíttel szolgálunk. 8626

Vese, húghólyag, húgydara és kövezési-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek harutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel rendelve lesz. 8633

Húgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető! Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerüzletekben. A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen. Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

Az Érsekújvár és Nagy-Surány állomásokat összekötő mintegy 90 km. hosszú vonalon végzendő alépitményi munkákra és épületekre nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk. Az alépitményi munka áll a 107.000 m²-rel előirányzott földmunkából, 4 db pályás és 3 db útátvezetéstől, betoncsövekkel. Az épületek 5 örházból és tartozékaiból állanak. Az ajánlatok alapjánál szolgáló tervek és költségcsatások, valamint a munka végrehajtására vonatkozó feltételek, továbbá a szerződéselvezet, az ajánlati minta és a pályázati feltételek a m. kir. államvasutak D.II. építési osztályában (Terzskürt 56. szám) reggel 9 óráig délután 1 óráig megtekinthetők. A pályázati szándékozók az ajánlatok csatolandó müveletet a m. kir. államvasutak igazgatóságának központi tervtárában (VI. Terzskürt 56. szám) megszereshetik. Az ajánlatokat az előbb felsorolt összes munkákra csak együttesen lehet megtenni. Az ajánlatokat legkésőbbben 1900. évi július hó 5-ik napjának déli 12 órájáig lehet benyújtani a m. kir. államvasutak építési főosztályánál (VI. Terzskürt 56. szám). Minden ajánlat blyegezve és lepecsételve a következő felirattal adandó be: «Ajánlat az érsekújvár-nagy-surányi vonal alépitményi munkáinak és épületeinek elvállalására. Az ajánlat benyújtását megelőzőleg 2800 kor., szóval: kétfélszeres aranykorona bányapénzt kell letenni a m. kir. államvasutak központi főpénztáránál (VI. Andrassy-út 75. sz. földszint).

Budapest, 1900. évi június hó 11-én.

Az igazgatóság.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak alolított üzletvezetősége nyilvános pályázat útján biztosítani kívánja a vonalain alkalmazott azon hivatalnokok és hivatalnok-gyakorlókai részére szükséges egyenruha-darabok készítését, kik a fennálló egyenruházati szabályzat értelmében szolgálattközben egyenruhát viselni tartoznak.

Az ezen hivatalnokok és hivatalnok-gyakorlókok által rendszerint viselendő egyenruha darabok következők:

- 1. Nyári zubbony. 2. Tavaszai és őszi zubbony. 3. Téli zubbony. 4. Nyári nadrág (sötétkékes) szürke v. drapp színű posztóból. 5. Tavaszai és őszi nadrág. 6. Téli nadrág. 7. Tavaszai és őszi felöltő. 8. Téli felöltő. 9. Nyári sapka. 10. Nyakraváló. 11. Kesztyű. 12. Karkötő.

Az 1-8. tétel alatt felemlített ruhadarabok készítéséhez megkívánató felső kelmék szállítása a magyar államvasutak igazgatósága által biztosítva lévén, tartozik azon cég, ki az 1-8. tétel alatt felsorolt ruhadarabok elkészítésével megbíztatni fog, a szükséges felső kelméket jelen pályázati hirdetmény kiegészítő részét képező részletes feltételekben megnevezett honi gyárban és árban beszerezni.

Ezen ruhadarabok elkészítésére és szállítására vonatkozó részletes feltételek megszereshetők az alolított üzletvezetőségnél a hivatalos órák alatt, mely feltételek aláírottan az ajánlattal együtt következő felirattal állva:

«Ajánlat a hivatalnokai egyenruha darabok elkészítésére iránt 1900. évi július hó 17-én déli 12 óráig az alolított üzletvezetőséghez benyújtandók vagy posta útján beküldendők, hová is bányapénzképpen, mely esetleg óvadék gyanánt is fog szolgálni, 400 korona készpénzben vagy értékpapirokban 1900. évi július hó 16-án déli 12 óráig beküldendők.

Az alolított üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül tekintet nélkül az ajánlott egységárakra, szabadon választhasson és fogadjasson el.

A magy. kir. államvasutak üzletv. Szeged.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

CINCHEKET WOTTITZ MANFRED Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

Pfanhauser Vilmos BAIER LIPÓT, gyári raktára. Rökk Szilárd-utca 10. Telefon.

„Wagner-féle szab. gyorsan száradó festék” 8445 szárad és csontkeményes válik, minden tárgy befestésére alkalmas. — Egyedüli gyáros: Strobenz Károly VI., Szabolcs-utca 4. — Telefon 21.

WOTTITZ VILMOS PHOTO CHIROGRAFIJA Budapest, Király-utca 30. — Telefon 679.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője? Idegesség, vérszegénység és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat B. sznyay Vasaschinabóra. Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógytárában Arad, Szabadság-tér. Budapest: Török József és dr. Egger Leo «Nador» gyógyüzletében, valamint minden magyarországi gyógyüzletében.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

BUDAPESTEN. 8696 Fűrdő — a nagyszerű uszodák is — kizárólag kényes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséklete 27° C. és 63,3° C. közt váltakozik. Gőzfűrdője a maga nemében páratlan. Iszapfűrdő, tej-, átalaktás következtében, a legmodernebb iszapfűrdők.

BÁNHEGYI C. J.

BUDAPEST, IV. kerület, Rostély-utca 13. szám. Nagy választék mindenemű horgony halászhathi szerekből. Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, uszatók, vízhatlan selyem és kenderzsínórok, zsinórkezek halászbötköz, forgók és halászbötkök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8483 Eladás nagyban és kicsinyben.

Kurczl és Fsa Photozinkografiai műinfézte készíti a legjobb minde nemü nyomtalványhoz Budapest, VII. Szentkirályi-utca 13

Nehézség.

A ki eskóiban, görcsökben és más idegjelgekben szenved, kérem eskóit szőke fűrtel. Küldi ingyen és kéremten a Schwaben-Apotheke Frankfurt a. M. 8349

VIHARÁGYU

Emmerling-féle szab. a legjobb és egyedüli, mely veszélytelen és melynél a sikeres védekezés bizonyítványokkal van bebizonyítva. Több kiállításon aranyérmét és díszoklevelet nyert. Megrendelhető Emmerling Adolf tüzfűrték és lampion-gyárosnál, Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. 8741

CRÉME DE FANCION a 8 sziv védjegyvel. Rögön fönimító és szépitő arckrém. Leg jobb a világon! Ártaimatlant! Zeirtalan! Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K. Főraktár: «USZIT»-gyógyüzlet Budapest, Bakócy-tér. Vidékre 10 allár köbblöt beki-üése után franko. 8680

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszér-és csomagoló-cereskedésben Naponkinti eladás és csukrászdában. 8637

Az utazó közönség figyelmébe!

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

VASÚT MENTÉN.

A magyar kir. államvasutak, továbbá a Győr-Sopron-Ebenfurti és Eperjes-Bártfai vasút állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok vidékeinek leírása.

ocsközi OCSKAY GUSZTÁV.

Ára piros Baedeker kiadásban 2 korona.

Utón nincs szükségesebb valami, mint a megbízható útmutató, mely lépten-nyomon tájékoztat bennünket. A practikus angol vagy a német nem tesz utat, hogy ott ne volna a kezében az ő nélkülözhetlen Baedeker-je. Nálunk még nagyon gyakran fölösleges kiadásnak tartják útikönyvet venni. Pedig erre még a legtakarékosabb utazónak se lenne szabad sajnálnia a költségét. Az a pár krajczár busásan megtérül, már csak azért is, hogy utunk sokkal élvezetesebb lett, ha nem csak látunk, de meg is értünk mindent, a mit látunk.

Szép, tiszta, üde arcbőrt ér el mindenki a JUNO-KENŐCS (kéz- és arczkenőcs)

használatát által. Higány- és ólomvegyületek sem egyéb mérges alkatrészeket nem tartalmaz, miért is teljesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan tövölti a szeplőt, májfoltot, porszenéket (vimmerit), bőrtakát (mitesszer), bőrhámhalt, napégést, arczvereséget stb. I. számú tégely 1 korona (30 kr.). A hozzávaló JUNO-SZAPPAN 60 fillér (30 kr.) még finomabb és hatásosabb mint az JUNO-kenőcs II. számú tégelye 2 kor. (1 forint). Hozzávaló folyékony JUNO-SZAPPAN 80 fill. (40 kr.) JUNO-puder (fehér, rózsás és erómesztin) 1 doboz 1 korona (50 krajczár). JUNO-fogpaszta, szappan nátkú, 1 kor. (50 kr.). JUNO-fogszájvíz, egy üveg 60 fillér (30 kr.). JUNO-HAJFESTOSZER. (Cromatique de Juno.) Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajnak (hajsz, szakál) szőke, barna vagy fekete természetesen színe való kényelmes és állandó festése. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. Kapható szőke, barna, vagy fekete színben. Egy tok ára 4 korona. Főnti szerek nagyszerű hatását az elismert- és közzéismert-velemek eskri igazolják. Kapható a nagyobb gyógyüzletekben. 8661 Direkte megrendelhető: BANTLER ÖDÖN «Szent Miklós» gyógyüzletára Tamasvár, Király-utca 4. Tessek határozottan Bantler-féle tervesári Juno-készítményeket kérni és rendelni.

Balaton-Füred,

tengeri- és gyógyfűrdő, a Balaton metropolisa Zala vármegyében. Posta és távirdu helyben.

Fürdőidény május 20-ától szeptember hó végéig.

Azon gyenge füdlők és mellbetegek, kik B.-Füred kedvező kilmáját előbb élvezni akarják, már május 18-ától itt minden kényelmet — meleg fürdők kivételével — találhatnak. Tiszta ózondus, enyhe, egyenletes tóparti levegő; égvényes, sós, szén-savas, vasas források; juhavó-, tej-, szőlő-, masszage-gyógyud; szén-savas meleg pezsgő és szén-savas hideg fürdők, gőzfürdők, zuhanyok, balatontavi hideg fürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek igen ajánlják: vérszegénység, görvény, gimókör, csúsz, kőszvény, légzőszervek hurutos bántalmái, rekedtség, vérköpés, gyomor- és bélhurut, méj- és lépvérbőség, női bajok és idegbántalmakban.

Elsőrangú fürdőintézet.

Hegyektől védett gyönyörű felvén, díszes és czélszerű berendezés; gyógyterem, sétacsarnok, árnyékos sétányok, lombos park, finyes liget, tereze, szini előadások, hetenkint táncmulatság, élvezetes kirándulások, sétacsónakázás. — Elegáns lakások a Balaton partján épült Ipoly-návarban, az Erzsébet- és Klotild-návarokban és a Grand-Hotelben; esinos nyaralók. Jó és mérsékelt étkezés, table d'hôte: couvert 1 frt 50 kr. Szobák 40 krtól 5 frtüg kaphatók. Június 15-ig és augusztus 21-éig a saison végéig a lakások 30 százalékkal, az étkezés a Grand-Hotel éttermeiben 20 százalékkal olcsóbbak. 8725 Vasuti állomások Siofok és Vessprém; Siofoktól Füred gőzhajón 1 óra. Vessprémtől kocsin 1 és fél óra. Vasuti saisonjegyek 83% százalékos kedvezményre, menettéri jegyek — 3 napra — féláron kaphatók. A fürdőintézet rendelőfőorvosa Dr. Huray István, kir. tan. Lakásmegrendelések előleg beküldése mellett Lingl Valerian fürdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüred ásványviznek, mely nemcsak mint gyógy, hanem mint étrendi víz is igen kedvelt, forrázóra Édeskuty L. ásványviz-szállító Budapesten. Ezenkívül kapható Szemerey Jánosnál Veszprémben és Lichtnecker Antalnál Székesfehérvárott. Prospektusokkal ingyen szolgál a fürdőigazgató.

Észrevétel.

A) A cs. és kir. hadsereg katonai közigazgatása határozottan fentartja magának a netán rendelkezésére álló saját készleteit a szerződési időszakon át használatba vétetni.

B) Minden állomáson köteles a bérlő a takarmány adag javítása által a folyó szükséglet és azontul tartandó negyed rész ellen eredő többletet az elfogadott árért kiszolgáltatni.

C) Az alomszalma 1/4 részének zsupszalmából kell állania.

D) Az ajánlatban határozottan kiteendő a fa neme, pl. cserfa, bükkfa stb. és a hasások hossza, azután vajjon usztatott vagy usztatlan-e; a kőszénnél pedig a telep és a bánya megnevezendő.

A soproni állomás részére kiválólag Brenneri kőszén vétetik igénybe.

E) Pozsony, Komárom, Győr, Esztergom, Sopronban és Nezsiderben a vállalkozó köteles az elfogadott árért a meghatározott időn át egy esetleg összpontosítandó lovashadosztály vagy gyalogezred és pedig gyalog- vagy lovashadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükséges többletet is kiszolgáltatni. A nagykanizsai állomáson az 5. számú lószorozási bizottság szükséglete, mely előre meg nem határozható és hirdetményben csak általánosan felvétellett, a vállalkozó által az elfogadott árért beszállítandó.

F) A Szombathelyre nyert szénaszállítás vállalkozója köteles a katonai állam által az élelmezési főraktárnál bérben birt szénraktárt évi 2000 kor. bérért a szállítási 1900/1901. évi időtartamra bére venni.

Ezenkívül köteles a vállalkozó ezen bérbeadás alkalmából a katonai államnak előírt házadót a pótlékokkal, továbbá a jövedelmi adót és a többi, a törvény által a bérlőt illető járulékokat viselni, illetőleg a megállapított határidőben készpénzben megfizetni, vagy az államnak megtéríteni.

G) A mozgósítás esetére vonatkozó külön határozványok a szállítási feltételek füzete XXIV. cikkében foglaltak.

1. A cs. és kir. közös hadsereg fent kimutatott élelmi szükségleteinek biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon, kizárólagosan írásbeli ajánlatok útján, nyilvános tárgyalás fog tartatni.

2. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhitelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló bizottság előtt vállalkozásoknak és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével, üzleti képességét s erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egyetel által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik. — Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. — A bizonyítványokban igazolandó vállalkozók iránta és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a kiállító kamara vagy egyesület által, a tárgyalást megelőző napig mint »bizalmas és sürgős« a tárgyaló bizottságoknak beküldendő. Az elkészés következményeit minden körülmények között a fél viseli.

3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett, egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt bántámpénzsekkel együtt az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon legkésőbb délelőtti 10 óráig, kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniük, későbbben érkező vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

4. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkoznék, akkor a betűkkel írott ár fog helyesnek tekintetni.

5. A részletesebb feltételek Pozsonyban, Komáromban és Sopronban 1900. évi június hó 1-én keletzett két-két összhangzó példányban elkészített, a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben foglaltaknak, és a pozsonyi, komáromi, valamint a soproni cs. és kir. katonai élelmezési raktáraknál naponta délelőtti 9 órától 12 óráig betekinthezők. Különben az előírt feltételi füzet a cs. és kir. élelmezési raktárnál (árkúsonként 8 fillérért) mindenki által megkapható.

6. A kőszégek bántámpénz vagy ovadék letételétől fel vannak mentve. Termelők és mezőgazdasági egyesületek azon javallatokra nézve, a melyet saját termelésükkel teljesíteni képesek, ovadék letétele alól szintén fel vannak mentve.

Termelők, mezőgazdasági egyesületek és termelők ajánlatai, egyenlő árak mellett, más vállalkozókkal szemben előnyben részesülnek.

7. Összetes ajánlatok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha azok a cs. és kir. hadsereg szükségleteit illetőleg a feltételi füzet XVII. cikkelyében meghatározott kereten belül tételnek és ha együttevő az egyenként tett ajánlatoknál előnyösebbek. Tüzelőfa és kőszénre ajánlatok azokkal széná és szalmára együtt nem tehetők. — Nem egyenlő cikkelnél az ajánlatban az ár minden egyes cikkre nézve külön kitüntetendő.

8. A beszállításoknak a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történnie, és köteles a szállító az ágszalmát, tüzfűt vagy kőszénat a szállítási feltételek füzetének X. cikkelye értelmében a laktanyákba, illetőleg a csapatok elhelyezésére szolgáló egyéb helyiségekbe megtérítés nélkül elfuvarozni.

Ha a szállító erre vállalkozni nem akar, ennek ajánlatában — az esetleg külön igényelt fuvardíjak kitüntetése mellett — határozott kifejezést kell adnia, mert ellenségetben az vélelmezetté, hogy a fuvardíj a felajánlott szállítási árban már befoglaltatik, külön fuvardíjra igényt nem támaszthat.

Az élelmezési szükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe való elfuvarozására nézve az előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már befoglaltatik.

Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkelnél szállítását elnyerte, előnyben részesül.

9. Az ajánlkozók a hadseregigazgatás irányában ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvényczikk 314. és 315. §-aiban — valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve — megállapított határidőnek betartásáról.

10. Tartalékkészletek készentartása végett a feltételi füzet VII. pontjára külön figyelmzettetik.

11. A bérlők raktárainak a laktanyáktól több mint 1-9 km. távolságra fekvőiek nem szabad; azon esetben, ha ezek több mint 1-9 km. távolságra esnének, akkor a bérlő köteles úgy a kenyér, mint a takarmány elfuvarozását minden kárpótlás nélkül eszközözni.

12. Ajánlatok kevesebb mint 14 napi határidővel nem fogadtnak el.

13. A szállítási feltételek füzetében foglaltak betartására már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

Kelt Pozsonyban, 1900. évi június hó 1-én.

Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága.

Ajánlati minta.

Form for tender submission. Includes fields for bidder name, address, and a table for item specifications (coal, hay, etc.) with columns for quantity and price. Includes a section for terms and conditions.

1900. szám.

Hirdetmény. Az alább megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok, intézetek és elszigetelt élelem-szükségleteinek bérlet útján való biztosítása iránt nyilvános tárgyalások tartatnak.

Main table for the tender. Columns include: Station name, Item description, Quantity, Unit price, Total price, and other details. Rows list various stations like Pilis-Csabai tábor, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, etc.

* A körülbelül napi szükséglet az örkényi lőter részére a táborozás tartama alatt, azaz megközelítőleg május hó 1-től szeptember havig 129 adag széná a 3400 gr., 108 adag széná a 4500 gr., 237 adag alomszalma a 1700 gr. és havonta 32 m³ kemény tűzifa. Továbbá ágyaszalma az egész időtartamra 380 métermássa. A szállítást az örkényi állomásra nézve elnyerő, köteles az Örkény melletti lőterre vagy esetleg más, a táborba Örkény mellett bevont csapatok szükségletét a felajánlott szállítási árakon közvetlenül a lőterre kiszolgáltatni. Az előbbik után eső összes szükséglet, ugymint az ezen szükséglet után eső bántámpénz a fent levő táblázatban van feltüntetve.

Különös határozmányok.

Azon állomásokra nézve, melyeken a bérleti időtartam alatt, különösen a lovaságnál az osztály- vagy ezredösszpontosítás eszközöltetik, a bérletnyertes köteles a származó nagyobb szükségletet és az esetleg engedélyezett pótlékokat a szerződött árak mellett szállítani.

Székesfehérvár, Szolnok, Kaposvár, Pécs, Kecskemét, Zombor és Szabadka állomásokra nézve a vállalkozók kötelesek azon többletet, mely az 1900/1901-ik évben beidézett szabadságosok, tartalékosok és póttartalékosok által származik, a bérleti árak mellett szállítani.

A bérletnyertesek kötelesek az átvonuló csapatok szükségletét a feltételi füzet IV. pont, 1. bekezdés, A—a) határozmányok értelmében kiszolgáltatni.

A kérvényelések a szükségleti helyeken a lótapéczikokra nézve ötnaponként, a fa és kőszénre nézve havonként és az ágyzsalmánál négyhavonként történnek.

A lótapéczikok, ha az a csapat érdekében áll, a cs. és kir. hadtest-hadbiztoság jóváhagyása mellett kivételesen 10 vagy 15 napra is kérvényelhetők.

A bérleti uton szállítandó ágyzsalma, tűzifa és kőszénre nézve az ajánlatok a szükséglet helyére való feltétlenül elfuvarozással együtt teendők.

A szállítók raktárai ne legyenek 1-9 km.-nél nagyobb távolságra a katonai laktanyáktól; ha a távolság 1-9 km.-nél nagyobb, akkor a szállító szintén köteles a lótapéczikokat saját költségén elfuvarozni.

Általános határozmányok.

1. A tárgyalások mindenkor 10 órákor délelőtt bizottságilag tartatnak meg, melyhez kizárólagosan írásbeli ajánlatok fogadhatnak el.

2. Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt bánatpénzsekkel együtt, külön boríték alatt való csatolása mellett, az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon, legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniük, későbbben érkező, vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel irt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel irtot ár fog helyesnek tekinteni.

3. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló vállalkozók kivételével, üzleti képességét s erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egyesület által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a felsorolt hivatal vagy egyesület által a tárgyaló bizottsághoz hivatalosan juttatandók.

Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek.

Ezen bizonyítványokból a szállítási képesség terjedelmének ki kell tűnnie.

4. A tárgyalásokra nézve a Budapesten, illetőleg Székesfehérvárott, 1900. évi június hó 2-án kelt hivatalosan két példányban kiállított feltételek füzetének határozatai mérvadóak. Ezek betekinthetők a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztoságánál, a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. élelmezési raktároknál, Kecskeméten a 13. huszár-ezred parancsnokságánál, naponta délelőtt 9 órától 12-ig.

Az ezen szállítási feltételek füzetében foglalt feltételek betartására minden ajánlattevő az ajánlat benyújtásával már kötelezve van.

Az alomszalmának 1/4 részben zsupszalmából kell állani.

Ajánlatok ki nem irt cikkekre, továbbá ajánlatok, melyek hosszabb időre mint a kiirt szállítási időtartamra szólnak, feltétlenül és azonnal visszautasítatnak, és ajánlatok a tárgyalás rákövetkező napjától kezdve 14 napnál rövidebb impegnoval, nem vétetnek tekintetbe.

Ezenkívül a tárgyaló bizottság részéről mindazon ajánlatok nem vétetnek tekintetbe, melyekben egy és ugyanazon cikknél, a kiirt biztosítási időtartamának egyes szakaira, különböző árajánlatok tettek.

A fa- és kőszénzállításra beadott ajánlatokban azok neve is megemlítendő.

A terményeknek általános mozgósítás esetén való kiszolgáltatására nézve, a szállítási feltételek füzetének XXVII. pontjára különösen utaltatik.

Azon esetekben, ha valamelyik állomáson a szállító, vagy a vele érintkezésben álló személyzetnek lovai között ragályos betegség ütne ki, a katonai igazgatásnak jogában állandó, a fenforgó ragályveszélyes állapotokról kiállított katonai állatorvosi bizonyítvány alapján, a lóállomálynak — az igazolt szükség tartamára — a szükséghez képest esetleg más járványmentes állomásról való szállítás útjánai élelmezése iránt intézkedni, a nélkül, hogy a szállítónak valamely kártalanításra igénye származnék abból, hogy a lótapéczik ezen időre nem tölte vétetett fel.

Ezen szállítási feltételek füzetei az előbb említett élelmezési raktáraknál nyomtatott ivenként 8 filléért el is adhatnak.

5. Községek a bánatpénz letételétől mentesek, de ajánlataikért s az ezekben elvállalt kötelezettségeikért, úgy mint más vállalkozók, szavatolni tartoznak.

Termelőeknek a bánatpénz vagy ovadék letételétől való mentesség csak oly cikkekre adható meg, melyeket ők maguk termelnek, de írásbeli nyilatkozatot kell adniok, hogy ők az elvállalt kötelezettségek teljesítésére nézve összes vagyonukkal szavatolnak.

6. Az élelem-szükségleteknek az állomáshoz tartozó helységekbe való elfuvarozására nézve, a feltételi füzet XVII. pontja értelmében, külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már ben-foglaltatik.

Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

7. Az ajánlkozók a hadigazgatásnak ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvényezikk 314. és 315. §-aiban valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidőnek betartásáról.

8. A téli hónapokban, azaz október hó elsejétől, márczius hó végeig szükséges alomszalma 2500 grammos adagokban, a nyári hónapokban pedig 1700 grammos adagokban szolgáltatandó ki.

Daczára ennek azonban az ajánlatok 2100 grammos alomszalma-adag után teendők.

Kelt Budapesten, 1900. évi június hó 2-án.

A biztosító bizottságtól.

Ajánlati minta.

1 koronás
bélyeg

Én alulírott az 1900. évi június hó 2-án 1930. sz. a. kelt hirdmény alapján ezen *** ajánlatommal kötelezem magamat, hogy az N. államásra nézve:

a szénának 5600 grammos adagját f., szóval fillér,
az alomszalmának 2100 grammos adagját f., szóval fillér,
az ágyzsalmának métermázsáját, a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt f., szóval fillér,
a tűzifának köbméterét (neme), a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt f., szóval fillér,
a kőszénnek métermázsáját (neme), a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt f., szóval fillér,
1900. évi hó 1-től 1900. évi hó végéig terjedő időtartamra szállítom, továbbá az átvonuló élelmezést is a gyakorlatokhoz bevonuló szabadságosok, tartalékosok és honvédek, valamint átvonulások részére, az előkészített feltételi füzet illető pontjai értelmében kiszolgáltatom és ezen ajánlatért a külön borítékban csatolt (vagy az ide csatolt elismervény szerint a pénztárnál letéteményezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen összesen korona bánatpénzzel kezeskedem.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerném, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés után bánatpénzemet a 10 százaléknyi ovadék erejéig kiegészítem, s ha ezt elmulasztánám, a hadigazgatást feljogosítom arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközöltesse.

Egyébiránt a hirdményben közzétett feltételeken kívül, a tárgyalásra előkészített feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem magamat.

Az N. nek N.-ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalkozóképeségemről szóló bizonyítvány közvetlenül az nek fog átküldetni.

Kelt N. -ben, 1900. hó n. N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye).

Megjegyzés.

Az ajánlat lepecsételendő és borítékára irandó:
•Ajánlat az 1900. évi június hó 2-án kihirdetett s 1900. hó -n tartandó tárgyaláshoz.
•A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő.

*** Ezen helyen olyan esetben, midőn az ajánlattevő az illető ajánlatot kizárólag összesen kívánja tekinteni, az «összesen» szó beszúrandó, mert minden ajánlat, mely ezen toldalékot nélkülözi, nem összesen tekintetik.
(Utányomat nem díjartatik.)

25. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, JUNIUS 24.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnökkel) együtt { egész évre 24 korona / félévre 12 * } Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona / félévre 8 * } A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnökkel) { egész évre 10 korona / félévre 5 * } Külföldi előfizetőknek a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

A KIRÁLYI PALOTA ÚJJÁÉPÍTÉSE.

A BUDAI VÁRHEGY nyugati lejtőjén már két év óta készen álló pompás új épülettel megnagyobbított királyi palotát most az éjszakai részén folytatják olyan hatalmas két új tagozattal, melyek a régi épületnek a Dunára néző homlokzatát háromakkora hosszúságúvá növelik, mint a régi palotaszécs volt.

Itt már sokkal gyorsabban haladhatott az építkezés, mint a Krisztina-városi oldalon, hol valóban rendkívüli nehézségeket kellett az építő művészetnek legyőznie, hogy szépet és maradandót állíthasson elő. Mindenkor dicsőségére fog szolgálni ez a pompás alkotás első tervezőjének, néhai Ybl Miklósnak, valamint a mester utódjának Hauszmann Alajos műgye-

temi tanárnak, ki a részben általa is módosított tervezetet oly nagy szerencsével valóította meg.

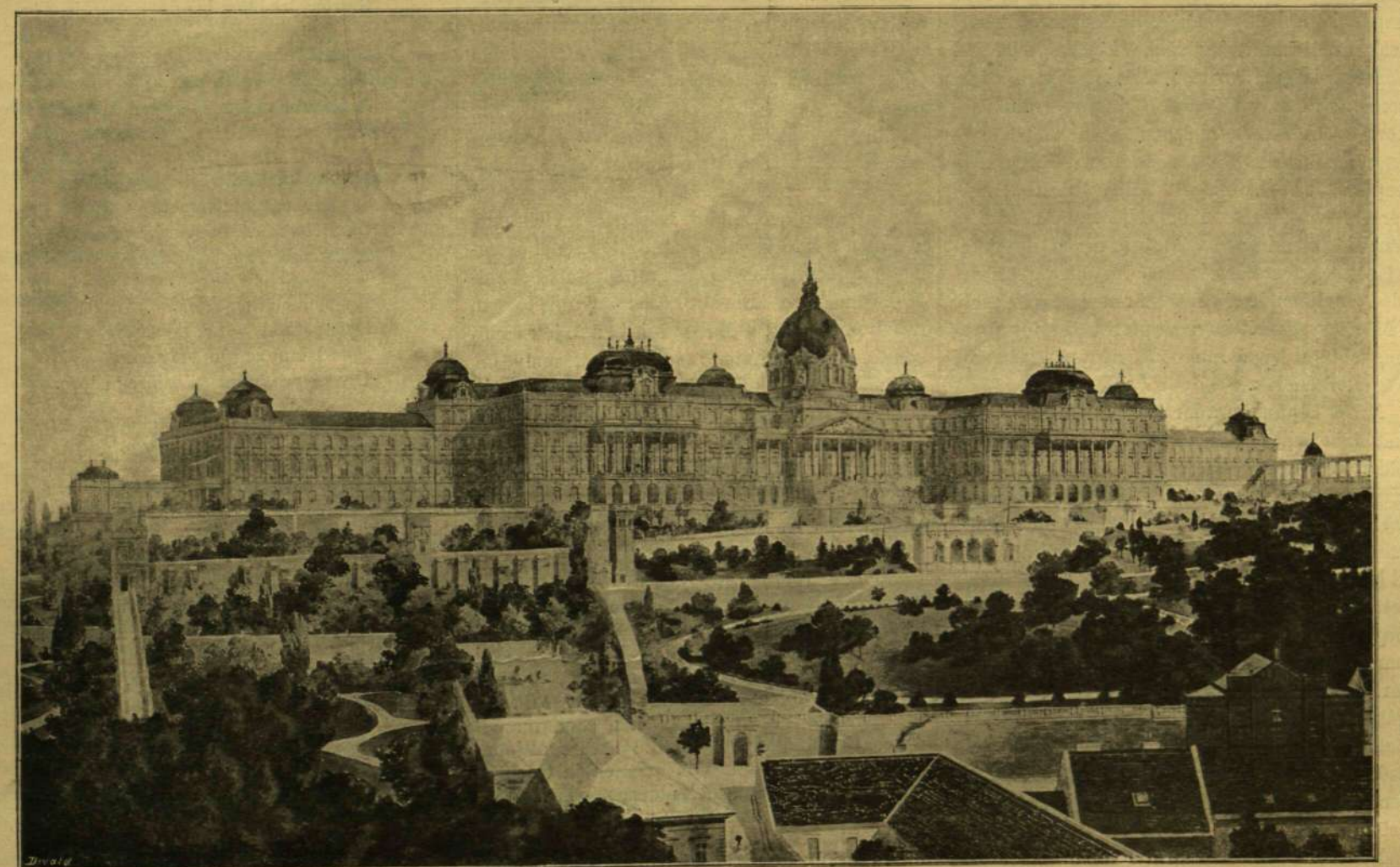
Az építkezés megkezdése óta lefolyt tíz évből közel kilenczet a nyugati palota-tömb építő munkálatai foglaltak el. Az éjszakai gyönyörű kettős szárnyat csak a múlt évben kezdték meg; de, mert itt semmi rendkívüli természeti nehézségekkel nem kellett megküzdeni, mint egy varázsütésre eltűntek a lebontandó régi épületek s egymás után nőttek ki a földből az új falak, és ime az új szárnyak már legnagyobb részt tetőzés alá kerültek s a mindjobban kialakuló nagyszerű homlokzat az építő állványok szövevényei közül is megragadó képpel tekint alá a Dunára, a pesti oldalra s azon túl a végtelenbe vesző nagy Alföldre.

Eddig főképp páratlan szép fekvése miatt tűnt

fel a magyar királyi palota, míg ezután majd a remek fekvésen kívül csodálni lehet az épület nagyságát és művészi szépségét is.

A magyar műépítészetnek e valóban mesteri és hosszú századokra szóló alkotásáról már több ízben megemlékeztünk. Most azon alkalmából, hogy mind az építő munkálatok, mind a belső berendezések gyorsan haladnak a befejezés felé, ismét bemutatunk róla néhány érdekes képet.

Ezek közül leghatásosabb az, mely a palotának, vagy most már új elnevezéssel «királyi várnak» a Dunára néző gyönyörű homlokzatát ábrázolja. Itt a néző balja felé eső s főhomlokzatával kiszökellő rész a régi palota, mely még Mária Terézia korában épült bécsi barokk ízlésben. Ezen túl jobbra egy kupolás bemélyedő részlet, azon túl pedig ismét kiszökellő főhomlokzattal

A BUDAI KIRÁLYI VÁR A DUNA FELŐL, AZ ÚJJÁÉPÍTÉS UTÁN.